

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΔΕΥΤΕΡΑ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 35-36

Ο ΑΓΙΑΣΤΗΣ ΙΕΡΕΥΣ

Ἀναποσπάτως συνδεδεμένη πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ τελεουργοῦ εἶναι ἡ ιδιότης τοῦ ἱερέως ὡς ἁγιαστοῦ τῶν πιστῶν διὰ τῆς γινομένης δι' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς μυστηρίοις μεταδόσεως τῆς ἀοράτου χάριτος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ ὁ τελεουργὸς ἱερεὺς, ὅτι δὲν τελεῖ θεαματικόν τι ἔργον ἢ μηχανικὴν τινα πράξιν, ἀλλ' εἶναι τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὄργανον, δι' οὗ ὁ λαὸς ἐκλιπαρεῖ τὴν θεῖαν χάριν καὶ ὁ Θεὸς ζητεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν λαὸν Αὐτοῦ. Καὶ εἶναι ἀδύνατον, τοιταῦτην ἔχων συνείδησιν ὁ ἱερούργος ἱερεὺς, νὰ προσέλθῃ ἀπαράσκευος καὶ νὰ εἶναι ἀπρόσεκτος καὶ νὰ διεξαγάγῃ μηχανικῶς τὸ θεῖον ἔργον, ὅπερ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐμπιστεύεται εἰς αὐτόν.

Εἶναι ὁμῶς ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνωμεν περισσότερόν πως ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Δὲν ἀρκεῖ ἡ θεωρητικὴ τοῦ πράγματος ἀποδοχὴ καὶ κατανόησις· εἶναι ἀνάγκη νὰ ζήσῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ ἱερεὺς καὶ νὰ ζυμώσῃ τρόπον τινὰ ὁλόκληρον τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν ἀντίληψιν τῆς ὑπερκοσμιότητος τῆς ἀποστολῆς του.

Βαπτίζων καὶ χοίρων ὁ λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας εἰσάγει εἰς αὐτὴν τοὺς νέους πιστοὺς καὶ ὀφείλει νὰ τελῇ ἐν βαθυτάτῃ τότε ἐπιγνώσει ὅχι ἀπλῶς τῆς ἱερότητος τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τὸ πλᾶσμα τοῦ Θεοῦ ἀποβάλλει τὸν μεμολυσμένον χιτῶνα τῆς ἁμαρτίας καὶ «ἐνδύεται τὸν Χριστόν», κατὰ τὴν μεγαλόστομον τοῦ Ἀποστόλου ἔκφρασιν, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐθυνῶν ἃς ἡ Ἐκκλησίᾳ ὑπέχει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ νέου τούτου μέλους αὐτῆς ἐν Χριστῷ οἰκοδομήν. Ὡς λειτουργὸς δὲ τῆς Ἐκκλησίας αὐτός, πονῶν διὰ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, οὗτινος ἀποτελεῖ ὀργανικὸν καὶ ὁρῶν μέλος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ διακατέχηται ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου δέους, ὅπερ προκαλεῖ ὁ συμμερισμὸς τῶν εὐθυνῶν διὰ τὴν σωτηρίαν ἢ τὴν ἀπώλειαν «ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων» ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου. Εἶναι δυνατόν τότε νὰ εὐρεθῇ καιρὸς δι' ἀστείότητος καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ οἰανδήποτε τῶν περισταμένων ἀσέβειαν, καὶ εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτῶν ἡ σοβαρότης, μεθ' ἧς θὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου του, ὡς διακο-

νίας τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν αὐτὸς πρῶτος ἀποδίδει ὑψίστην καὶ θεμελιώδη σημασίαν; Πόσον εἰς τοῦτο συντελεστικὴ εἶναι ἡ μυστικὴ πρὸ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ ὕδατος εὐχή, δι' ἧς ὁ βαπτίζων ἐπικαλεῖται τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὸν καταστήσῃ ἱκανὸν νὰ ὑπουργήσῃ εἰς τὸ μυστήριον καὶ νὰ μὴ φανῇ αὐτὸς «ἀδόκιμος», καθ' ἣν στιγμὴν «ἐπαγγέλλεται σωτηρίαν» τοῖς ἄλλοις ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ!

Εὐλογῶν τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου ὁ ἱερεὺς καὶ ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ δύο νεαράς ὑπάρξεις συνδεούσας ἤδη ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου τὰς τύχας τῶν διὰ βίου, δὲν εἶναι δυνατόν, ἐὰν ἀγαπᾷ τὸν ἀμπελῶνα, ἐν ᾧ ἐργάζεται, νὰ μὴ συγκινηθῇ ἐκ τῶν ἐλπίδων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν φόβων, οἵτινες πτερυγίζουσιν ὑπὲρ τὴν τρέμουσαν λάμψιν τῶν νυμφαγωγῶν λαμπάδων· εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν διατεθειμένον εἰς προσευχὴν ὑπὲρ τοῦ ἰδρυομένου νέου χριστιανικοῦ οἴκου, εἰς διδασκαλίαν τῶν μελλόντων· νὰ συμβιώσωσιν ἐν αὐτῷ. Ἐχων ἀπόλυτον συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας, ἣν ἡ δι' αὐτοῦ παρεχομένη εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας ἀπονέμει εἰς τὸν Γάμον, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀρεθῇ ὑπὲρ τὸν θόρυβον καὶ ὑπὲρ τὰς κοσμικὰς ἀπαιτήσεις καὶ νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν οἶονε συνδεδεμένον μυστικῶς πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ εὐλογουμένους καὶ κατεχόμενον ὅλον ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, ἣν ἐπιθυμεῖ νὰ μεταδώσῃ, οὐχὶ κατὰ καθήκον ἀπλοῦν, ἀλλὰ διότι εἰς τὴν χάριν ταύτην ἀποδίδει πράγματι ἁγιαστικὴν δύναμιν καὶ πραγματικὴν ἀξίαν. Ὑπὸ τοιούτων διακατεχόμενος συναισθημάτων ὁ τελεουργὸς εἶναι ἀδύνατον τότε νὰ ὑποστῇ οἰανδήποτε μείωσιν ἀπέναντι τοῦ ὁσονδήποτε ἀσεβῶς διατεθειμένου ἀκροατηρίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ἐπὶ τέλους, θὰ ἐπιβληθῇ...

Ἀλλὰ τί νὰ εἴπωμεν διὰ τὸ Μυστήριον τῶν Μυστηρίων, αὐτὴν τῆς Ἀναμάρτου Θεοῦς τὴν ἁγιωτάτην ἱεουργίαν, πρὸ τῆς ὁποίας καὶ τὰ ἐπουράνια χερουβείμ κατακαλύπτονται; Ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου εἰσηγηθεὶς τὰ πρέποντα ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Κλήρου ἔθιξε καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ταύτην μετὰ περιστῆς σαφηνείας καὶ ζωτικότητος, εὐλόγως δὲ καὶ πολὺ δικαίως ὑπεγράμμισε τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέ-

χουσιν οἱ κληρικοὶ ἐκ τῆς λεγομένης «ἐξοικειώσεως» πρὸς τὰ τελούμενα, καθ' ἣν ταῦτα βαθμηδὸν χάνουσι τὴν πρώτην αὐτῶν αἴγλην καὶ ἀποβάλλουσι τὴν φοικτὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν, ἣν συνήθως προκαλοῦσι τοῖς σπανίως ἢ τὸ πρῶτον ἀπτομένοις τῶν ἱερῶν πραγμάτων. Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν πιστεῦων ὁ λειτουργὸς ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, τοῦ εὐρισκομένου ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, νὰ συμπεριφέρηται ἀδιαφόρως καὶ ὥσει εἰς τὸν ἴδιον οἶκον εὐρίσκετο, ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ τότῳ, ἐν ᾧ παρίσταται ὁ Θεός; Λεῖπει ἀρὰ γε παρὰ τισιν ἡ συναίσθησις τῆς προσωπικῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας, ἐξ ἡλλείψεως ἁπαρκοῦς θεολογικοῦ διαφωτισμοῦ, ἡ ἔχει ἀπαμβλυνθῇ ἡ ἐξ αὐτῆς συγκίνησις, ἔνεκα τῆς ἀποψυξεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονηματός; Πῶς ὁμοῦς ὁ πιστός, ὁ λαϊκός, θὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὴν «μετὰ φθόρον Θεοῦ» κοινωνίαν τῶν Φρικτῶν Μυστηρίων, ὅταν βλέπῃ διὰ τὸν φόβον τοῦτον αὐτὸς ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς δὲν αἰσθάνεται;

Καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν προπαρασκευῇ προκειμένου, ἡς σημαντικώτατον μέρος ἀποτελεῖ ἡ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν προσέλευσις, πόσα δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν κατήντησεν, ὅχι νὰ τελεῖται, ἀλλὰ νὰ ἐξευτελίξηται αὐτόχρομα τὸ εὐσπλαγχνικώτατον καὶ φιλανθρωπότατον Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Μετανοίας! Δικαίως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ὁμιλῶν κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ Συνεδρίου, εἶπεν ὅτι, διὰ πολλοὺς ἔχει τέλεον καταργηθῇ τὸ Μυστήριον τοῦτο καὶ ἰδιαιτέραν ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἐπὶ τῆς τρομερᾶς συνηθείας τῆς ἱεροκαπῆλου εὐλογίας, ἣτις ἀποτελεῖ, καθ' ἡμᾶς, ἐμπαιγμὸν πρὸς τὸν δόντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ «δεσμεῖν καὶ λύειν» καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀσυγχώρητον βλασφημίαν κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἔνεκα τῶν ἀσχημῶν τούτων περιήλθον οἱ πιστοί, διεξετραγώδησε μετὰ δυνάμει πολλῆς καὶ πόνου βαθυτάτου ὁ ἐντρυβέστατος περὶ αὐτὴν εἰσηγητὴς τοῦ εἰδικοῦ θέματος «περὶ τῶν συγχρόνων ἡλλείψεων καὶ ἐμποδίων τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως», ὑπέδειξε δὲ καὶ μέτρα τινὰ πρακτικά, αἵτινα καὶ τὸ Συνέδριον ὁμοφώνως ἀπεδέχθη καὶ ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή, παλαιὰν ἐπαλαμβάνουσα προᾶξιν αὐτῆς, ἐπεκρότησεν ἐπισήμως καὶ υἱοθέτησεν. Ἀλλὰ τί θὰ ἐπετύγχανον τὰ οἰαδήποτε μέτρα, ἐὰν θὰ ἔλειπεν ἡ ἐσωτερικὴ συναίσθησις τῆς μεγάλης εὐθύνης, ἣν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ὑπέχουσιν οἱ διαχειριζόμενοι τόσον λεπτὰ καὶ πολύπλοκα ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, ὧν μία δὲν ἐξαγορά-

ζεται οὐδὲ ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἂν κερδηθῇ ἀντ' αὐτῆς;

Ἄλλὰ μήπως ἡ ὅλη τοῦ ἱερέως ἐμφάνισις καὶ ἀναστροφή δὲν δύναται ν' ἀποβῇ εἰς σωτηρίαν ἢ εἰς ἀπώλειαν ψυχῶν, ἀνεκτιμήτων, εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένων; Μήπως ἡ ὅλη τοῦ ἱερέως ζωὴ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι πηγὴ ἁγιασμοῦ διὰ τοὺς προσεγγίζοντας πρὸς αὐτὸν πιστούς; Πάντοτε εἶναι ἀνάγκη νὰ φέρῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ διὰ νὰ δύναται νὰ περιπατῇ «ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθη» (Ἐφεσ. δ'. 1) καὶ νὰ ὁδηγῇ τὸ ποίμνιον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

B'.

[2]

Η ΝΕΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ

α) *Ἡ ἀπόσχισις τῆς Ζώης Ἐκκλησίας.*

Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ Τύχωνος πρὸς τὴν ἐν Κάρλο-βιτς σύνοδον τῶν ὑπερορίων Ρώσων ἐπισκόπων καὶ ἡ διαμαρτυρία αὐτοῦ κατὰ τῆς ὑπὸ τῶν Σοβὲτ δημεύσεως τῶν χουσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ρωσίας, γενομένης ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀνακουφίσεως τῶν λιμοιττόντων, ἔδωκαν ἀφορμὴν, ἵνα ὁ Τύχων κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1922 ἐγκαθιερχθῇ εἰς τὸ μοναστήριον Δονσκόι¹. Ἀποσπασθεὶς δ' οὕτω τῆς διακυβερνήσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπομονωθεὶς ὁ Τύχων ἐθεώρησε καλὸν νὰ μεταβιβάσῃ «τὰς εὐθύνas τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πραγμάτων εἰς τὸν διορισθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐπίτροπον μητροπολίτην Ἱεροσλάβης Ἀγαθάγγελον μετὰ τῆς ἐντολῆς ὅπως συγκάλεσθαι δευτέραν τοπικὴν σύνοδον τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας πρὸς σύσκεψιν περὶ τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν, εἰς ὃ, ὥς ἀνεκοινώθη αὐτῷ τούτῳ τῷ Τύχωνι *δὲν ἀντέλεγε καὶ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία*»². Πρὶν ἢ ὅμως προφθάσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν ὁ ἐκδηλώσας τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ, ὅπως ἐπιτροπεύσῃ τὸν Τύχωνα, μητροπολίτης Ἀγαθάγγελος, ἐσημειώθη παρέρμβασις τοῦ *λευκοῦ* λεγομένου ἢ ἐγγάμου κλήρου, οὗτινος ἤγειτο ἤδη ἀπὸ τοῦ 1917 ὁμᾶς τις πρεσβυτέρων ἐκ Πετροπόλεως, ἣτις ἔκτοτε ἐπεζητῇ τὸν περιορισμὸν μὲν τῆς ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων, τὴν ἐνεργοτέρα δ' ἐπέμβασιν τοῦ ἐγγάμου κλήρου εἰς τὴν ἐκκλῆσ. διοίκησιν³. Πολεμήσασα ἡ μερίς αὕτη ἀπὸ

1 Σχοπέλεου Γενναδίου ἀρθρον ἐν Ἐκκλῆσ. Ἀληθείᾳ 26 Μαΐου 1923.

2 Ἐπιστολὴ Τύχωνος πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1923, ἐν Ἐκκλῆσ. Ἀληθείᾳ 22 Σεπτεμβρίου 1923.

3 Ὁ μητροπολίτης Ἀγαθάγγελος ὁ ὑπὸ τοῦ Τύχωνος ὁρισθεὶς ἐπίτροπος αὐτοῦ ἠμποδίσθη νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, ὥς ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ ἀπὸ 5)18 Ἰουνίου 1922

τοῦ 1917 τὸν πατριαρχικὸν θεσμόν ἐφάνη μὲν πρὸς στιγμὴν ὑπερισχύουσα, ἀλλ' ἐπελθούσης ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 1917 συμφωνίᾳ τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων καὶ τῶν ἐπισκόπων, ἡ μερὶς τῶν ἐγγάμων κληρικῶν ἀπώλεσε μᾶλλον ἢ ἐκέρδηεν ἐδαφος ἐπιρροῆς. Ἀλλ' ἤδη αὐτὴ ἐκινήθη ζητοῦσα νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς συνεισημέσεως μετὰ τῶν Σοβέτ, οἱ δὲν εἶχε κατορθώσει διὰ τῆς τοπικῆς συνόδου τοῦ 1917 καὶ ἐκδηλώσασα ἐμφανεῖς τάσεις νὰ δώσῃ εἰς τὰ νέα διοικητικὰ τῆς ἐκκλησίας σώματα κυριαρχοῦσαν θέσιν εἰς τοὺς ἐγγάμους κληρικούς· οὐ μόνον ἀπέναντι τῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν. Πράγματι εἰς τὸ κατόπιν συγκροτηθέν δεκαοκταμελὲς Ἀνώτατον Ἐκκλ. Συμβούλιον, ὡς θὰ ἴδωμεν, δώδεκα μέλη εἶχε πρεσβύτεροι, πέντε ἐπίσκοποι καὶ εἰς μόνον λαϊκός.¹

Τὴν ἀνάμειξιν τῶν ἡγουμένων τῆς αἰρέσεως ταύτης τοῦ λευκοῦ κλήρου ἐξιστορεῖ αὐτὸς ὁ Τύχων ὡς ἐξῆς: «Τὴν 18 Μαΐου 1922, ὅτε ἐδουλομένη ἐγκαθήμενος εἰς τὴν μόνην τῆς ἁγίας Τριάδος, προσήλθον πρὸς ἡμᾶς οἱ πρεσβύτεροι Βεδένσκη, Μιέλκοβ, Κυλινόβσκη καὶ ὑπὸ τὴν πρόφασιν φροντίδος πρὸς ἀγαθὸν τῆς ἐκκλησίας μᾶς ὑπέβαλον ἔγγραφον αἰτησὶν καὶ μᾶς παρεκάλεισαν νὰ τοῖς ἐμπιστευθῶμεν τὴν ἡμετέραν ἀρχιεραγματεῖαν, ἵνα κατατάξωσι τὰ ληφθέντα ἔγγραφα. Ἐθέσαμεν εἰς τὴν αἰτησίαν τῶν τῆν ἐξῆς ἀπόφασιν: «Ἀνατίθεται εἰς τοὺς κάτωθι ὑποσημειούμενους, ἵτοι τοὺς ὑπογράφοντας τὴν ἔγγραφον δὴλῶσιν πρεσβυτέρους, ὅπως παραλάβουν καὶ παραδώσουν εἰς τὸν πανιερώτατον Ἀγαθάγγελον κατὰ τὴν ἐν Μόσχᾳ ἄφ' ἑν τῶν τῶν συνοδικῶν ἐπιθέσεων τῇ συμμετοχῇ τοῦ γραμματέως Νομερόβ...» Ἀλλ' οἱ πρεσβύτεροι διεκνήρουν τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν ταύτη ὡς πράξιν παρ' ὁδοσεως εἰς αὐτοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας καὶ συμφωνήσαντες μετὰ τῶν ἐπισκόπων Ἀντωνίνου καὶ Λεωνίδου ἀπετέλεσαν τὴν οὕτω καλουμένην Ἀνωτάτην Ἐκκλ. Διοίκησιν... Πρὸς τοῦ

ἐπιστολῇ του χαρακτηροῦν ὡς παράνομον τὴν ἐξουσίαν καὶ ὡς ἀκέρους τὰς πράξεις τῶν ἐπιστηδυσάντων εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Πατριαρχείου πρεσβυτέρων καὶ ἐπισκόπων. Ὁ αἰγὼν μετὰ ταῦτα ὁ Ἀγαθάγγελος ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν εἰς Νιζνὴν τῆς Σιβηρίας (W. Emhardt, Religion in Soviet Russia, London 1929 σελ. 100, 102).

1. Διὰ τοῦτο τὸ ἐπακολούθησαν κίνημα τῶν πρεσβυτέρων, ἐξ οὗ προήλθεν ἡ Ζώσα ἐκκλησία, ἐχρησιμοποιήθη ὡς ταξικὸν κίνημα ἀπ' βλεπόντος εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν τῆς τῆς πρεσβυτέρων, οὐ μόνον εἰς βάρος τῆς ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας· ἀλλὰ καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ. Αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἀντωνίνος ἦδη ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1922 ἐχωρίσθη τῆς Ζώσης ἐκκλησίας· δικηγορῶν ἐν τῇ προγράμματι αὐτοῦ μετὰ ἄλλων ὅτι ὁ ἰδικός του ὁμιλος «βυσιζει τὴν δύν μιν του οὐχὶ ἐπὶ τῆς ταξικῆς ἀπομονώσεως· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης τοῦ ποιμένου καὶ τοῦ καλοῦ ποιμνίου». Ὅταν δὲ ἡ σύνοδος τῆς Ζώσης ἐκκλησίας ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς δικήν, ἀτήντην ὅτι «τὴν συνοδικὴν Ἐκκλησίαν θεωρῶ ὡς καθ' ὅπως ἱερατικὴν καὶ ταξικὴν ὁργάνωσιν». Εἰς δὲ τὴν Πρόεδρον, ὄργανον τῶν Ρώσων μπολσεβίκων ἐν τῷ φέλλῳ τῆς 23 Αὐγούστου τοῦ 1922 δημογεῖται ἐκθετοὶ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας τῇ 12 Αὐγούστου 1922 ὑπὸ τοῦ ἱερέως Κρόλφ ἐν τῇ οὐσίᾳ μετὰ ἄλλων περιέχονται καὶ τὰ ἐξῆς: «Τὸ κίνημα τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας ἀπροσδοκῆτως λαμβίνει τὴν κακὴν ὁδόν· προσέλβε τὴν μαρτυρὴν στενοῦ ταξικοῦ κινήματος ἀνευ τῆς συμμετοχῆς τῶν λαϊκῶν» (W. Emhardt ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 78—79).

τὶ ὅμως ἔδει οὐ οἱ νὰ πράξωσι παραλαυβάνοντες τὰς ὑποθέσεις, ἐν τῇ περιπτώσει ὁ μητροπολίτης Ἀγαθάγγελος δὲν θὰ ἤρχετο διόλου εἰς τὴν Μόσχαν, οὐδὲν διετάχθη ὑφ' ἡμῶν, καὶ ὁ ἴον οὐδὲ τὸ δυνατόν τοιαύτης τινὸς περιπτώσεως εἰς ἡμεῖς τότε νὰ προῖδωμεν ἡδυνάμεθαι, δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ παραλαμβάνηται ἐν τῇ σημειώσει εὐλογία ἡμῶν ὅπως αὐτοὶ ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει ἀντικαταστήσωσι τὸν μητροπολίτην, διότι τὰ δικαιώματα τὰ συνδεδεμένα μετὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπισκόπου δὲν δύνανται νὰ μεταβιβάζονται εἰς πρεσβυτέρους. Ἰσχυρίζοντο ἐν τούτοις, ὅτι προέβησαν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας ἐν συννενοήσει μετὰ τοῦ πατριάρχου... Ὁ πρόεδρος τῆς συναθροίσεως ταύτης [ἐννοεῖ τὴν Συντακτικὴν συνέλευσιν τῆς Ζώσης ἐκκλησίας] ἐπίσκοπος Ἀντωνίνος ἐδήλωσεν, ὅτι «ἐπεὶ ὁ πατριάρχης Τύχων μετεβίβασε πλήρως τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλ. Διοίκησιν, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἡμεῖς νὰ τρέχωμεν ὀπισθεν αὐτοῦ, ἵνα λάβωμεν παρ' αὐτοῦ ὅτι πλέον οὗτος δὲν ἔχει». Νῦν πανηγυρικῶς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων βεβαίωσαν ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ τὸσον κατηγορηματικαὶ δηλώσεις αὐτῶν εἶνε ἀπλῶς ψεῦδος καὶ ἀπάτη καὶ ὅτι τὰ ἀπαριθμηθέντα πρόσωπα κατέλαβον τὴν ἐκκλησ. ἐξουσίαν δι' ἀρπαγῆς αὐθαγείας.¹

Πρὸς τὴν ἀφήγησιν ταύτην τοῦ πατριάρχου συμφωνοῦσι καὶ αἱ Μπολσεβικικαὶ ἐφημερίδες, αὐτὸς δ' ἄλλως τε ὁ γραμματεὺς τῆς συνόδου τῶν ἀνακρινιστῶν τοῦ 1925 καὶ μέλος αὐτῆς καθηγητὴς Μπ. Β. Τητλίν· β. ὁμολογεῖ, ὅτι «ὁ ὁμιλος, ὅστις ἀπεῖλεσε τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλησ. Διοίκησιν δὲν εἶχε τὴν πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότητα τοῦ πατριάρχου, ἀλλ' ἀνέλεβε τὴν ἐξουσίαν δικαίωματι ἐπαναστατικῶ παρὰ τοὺς κανόνας, καὶ ἂν θέλετε, ἀντικανονικῶς».²

1. Ἐπιστολὴ Τύχωνος πρὸς τὸν κλῆρον καὶ λαόν, ἐνθ' ἄνωτέρω. Ἦδη ὅμως ἀπὸ τοῦ 1917 ὁ Βεδένσκη μετὰ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Πόπωφ μέλη τῆς Δοῦμας ὡσπύσαντες τὴν «Παρθενωτικὴν ἐταιρείαν τοῦ δημοκρατικοῦ ὁρθόδοξου κλήρου καὶ λαοῦ». Εὐθύς δὲ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πατριάρχου ἐβῆ ἐπὶ κεφαλῇς ὁμίλου πρεσβυτέρων ὅτις ὁργανώθη ὡς ἡμεῖς ὑποτάτουμεν νὰ προῖδωμεν πρεσβυτεριανικῶν. Ὁ ὁμιλος οὗτος ἤρχισε ἀπὸ τοῦ 1922 τὰς δραστηριοῦς ἐπιθέσεις του δημογεῖται τὴν 25 Μαρτίου τὴν περίφημον «ἐπιστολὴν τῶν δώδεκα ἱερέων» ἐν τῇ ὁποίᾳ κα ἐκρίνετο ἡ σάσις τοῦ Τύχωνος ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατὰ τῆσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμοῦν Μετὰ τὴν σὺλ ληψιν δὲ τοῦ Τύχωνος ὁ Βεδένσκη μετὰ τὸν ἐπίσκοπον Ἀντωνίνου καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων οὐ ἐν ἐρηνοπόλει κλήρου ἐξέδωκαν προκήρυξιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπέφυγον τοῦ Τύχωνος ἐπὶ τοῖς διαφόροις ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ καὶ ἐξήλθον τὴν ἀεσον συγκλήσιν συνόδῳ καὶ τὴν ἀπομακρύνειν τοῦ Τύχωνος ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας. Εἰς ταύτην ὁ Τύχων ἀτήντησε κατὰ τὸν Βεδένσκη ὡς ἐξῆς: «Δὲν ἐξήγησα τὸ πατριαρχικὸν ἄξιωμα, τὸ ὁποῖον βαρύνει ἐπὶ τῶν ὡμων μου ὡς σταυρός. Θὰ χαρῶ ἐάν ἡ μέλλουσα σύνοδος με ἀταλλάξῃ τῇ πατριαρχείᾳ καὶ πρὸς τὸ παρὸν θὰ ἀποχωρήσω ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ μεταβιβάζω τὴν ἐξουσίαν μου εἰς τὸν παλαιότερον τῶν ἱεραρχῶν» (W. Emhardt, Religion in Soviet Russia, London 1929 σελ. 3 καὶ 61) Μετὰ τὰ ἐπεισοδία ταῦτα ὁ Τύχων ὑπογράφων ἔγγραφον ἐξουσιοδοτήσεως ὅπως παραλάβωσι τὴν ἀρχιεραγματεῖαν ὁ Βεδένσκη καὶ οἱ περὶ αὐτόν, δὲν θὰ ἤθυσαν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι δὲν ἤθυσαν τὸν προῖδον, ὅτι ἡ παραλαβὴ τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου θὰ ἦτο ἀνευ συμβουλῶν ἐρων συνεπειῶν.

2. Τροϊσκη, Τίς ἡ Ζώσα Ἐκκλησία, κατὰ μετάφρα-

Ἐν τούτοις τὸ κίνημα τοῦτο τοῦ λευκοῦ κλήρου ἀνταπεκρίνετο εἰς πραγματικὰς ἀνάγκας, τὰς ὁποίας εἶχον δημιουργήσει αἱ κατευθύνσεις τοῦ πατριαρχικοῦ καθεστώτος, ἐντεῦθεν δὲ καὶ πολλοὶ τῶν συντηρητικῶν ἐπισκόπων ἐπεκρότησαν καὶ υἱοθέτησαν αὐτό. Ὁ Σέργιος, ὁ σημερινὸς ἀναπληρωτὴς τοῦ Τοποτηρητοῦ Πέτρου, ὁ ἐπὶ κεφαλῇς ἤδη τῆς πατριαρχικῆς μερίδος, προσεχώρησεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸ κίνημα τοῦτο. Ὁ ἕτερος δὲ τῶν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συνεργησάντων ἀρχιεπίσκοπος Ἀντωνίνος, μολοντί μετέπειτα παρεσύρθη εἰς καινοτομίας, χαρακτηρίζεται ὅμως ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Βατοπαϊδινού ὡς «ἀρχιερεὺς μοναχός, ἀντιπροσωπεύων τὸν ἄγαμον κλήρον καὶ ἐχθρὸς ἄσπονδος» τῶν ἐπιζητούντων ν' ἀποκλείσωσιν εἰς τὸ ἔξῃς τοὺς μοναχοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τὸν λοιπὸν ἄγαμον κλήρον¹. Ὁ ἐπίσκοπος δὲ Λεωνίδας ἀπήλαυε τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Τύχωνος, ὁ ὁποῖος ὥρισεν αὐτὸν ὡς ἐπίτροπόν του ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐπαρχίας Μόσχας εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐπίσκοπος Κλίνακ Ἰννοκέντιος ἠμποδίζετο νὰ ἀνέλθῃ ταύτην. Ὁ μετέπειτα ἐπὶ κεφαλῇς τῆς Συνοδικῆς Ἐκκλησίας τεθεὶς μητροπολίτης Πετροπόλεως καὶ ἔπειτα Μόσχας Βενιαμὶν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπισκόπων τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χειροτονηθέντων. Ὡσαύτως ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νιζνὶ-Νοβογορόδ Εὐδόκιμος, ὁ Σεραφεὶμ τοῦ Κοστρομά καὶ ὁ Τύχων τοῦ Βορονέζ ἐκηρύχθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπὲρ τοῦ κινήματος τούτου Ἐν γένει δὲ ἐκ τῶν 97 ἐπαρχιακῶν ἐπισκόπων τῆς Ρωσίας οἱ 37 ἐκηρύχθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὐμενεῖς πρὸς τὴν Ζώσαν Ἐκκλησίαν². Ἡ σημειωθείσα δ' ἄλλως τε ἐντὸς ὀλίγου διάσπασις μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῆς κινήσεως ταύτης ἀποδεικνύει ἀκριβῶς, ὅτι καὶ πλείστα συντηρητικὰ στοιχεῖα συμμετεῖχον αὐτῆς. Ἐντεῦθεν τὸ κίνημα τοῦτο τῶν πρεσβυτέρων οὐδεὶς θὰ ἐδικαιούτο νὰ μεμφθῇ, ἀλλ' ἴσως θὰ ἐνεδείκνυτο καὶ νὰ ἐπαινεθῇ, ἐὰν οἱ πρεσβύτεροι οὗτοι μετὰ τῶν μεθ' ὧν συνεδριάσθησαν ἐπισκόπων προέβαινον εὐθὺς εἰς τὴν σύγκλησιν τῆς Τοπικῆς συνόδου, ἐνεργοῦντες ἀμερολήπτους ἐκλογὰς ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ εἰς χεῖρας αὐτῆς παρέδιδον τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν περαιτέρω ρύθμισιν τῆς καταστάσεως. Δυστυχῶς ἐσημειώθησαν πραξικοπήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναμφιβόλως ἐξώθησε καὶ ὁ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ρυθμίζων τὴν ὅλην κίνησιν ἀόρατος, ἀλλ' ἐν ταύτῃ καὶ κυριαρχῶν παράγων, ὅστις ἦτο τὰ Σοβέτ.

Οὕτω τῇ 29 Μαΐου 1922 συνήλθεν ἡ «Συντακτικὴ συνέλευσις τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας», καὶ κατ' αὐτὴν οἱ τρεῖς ἀνωτέρω προσβύτεροι καὶ οἱ ἐπίσκοποι Ἀντωνίνος καὶ Λεωνίδας ἀνεγνωρίσθησαν «Ἀνωτάτη ἐκκλησ. Διοίκησις». Ἀμέσως δ' οὗτοι ἐξαπέλυσαν εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅς παρεπιτόπους, διὰ τῶν ὁποίων προσεπάθησαν ὑποστηριζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν Σοβετικῶν ἰδρυμάτων νὰ διαχωρίσωσιν εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας

ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ ὁρθοδόξου κόσμου τοὺς ὁμοιόδεαυτας λειτουργοὺς καὶ ὁργανοῦντες αὐτοὺς νὰ παραδώσωσιν εἰς τούτους τὴν ἐπιτόπιον ἐκκλησ. διοίκησιν. Οὕτω καθιδρύθη ἡ **Ζῶσα ἐκκλησία**, ἥτις ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν Σοβέτ ὡς ἡ μόνη νομίμως ὑφισταμένη, ἐνῷ τὰ ἄλλα ὁρθόδοξα κεντρικὰ ὄργανα ἐκηρύχθησαν ὡς μὴ ἔχοντα δικαίωμα νομίμου ὑπάρξεως³. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ Ἐπαρχιακὸν Ἐκτελεστικὸν Κομιτάτον ἐθέσπισεν ν' ἀπολυθοῦν πάντες οἱ ἱερεῖς, ὅσοι δὲν ἀνεγνώριζον τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλ. Διοίκησιν. Τὴν 25 Ἰουλίου δὲ τοῦ 1922 συγκατεστήθη ἐν Μόσχᾳ τὸ πρῶτον συνέδριον τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας σκοποῦν τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Τύχωνος ἐκκλ. καταστάσεως καὶ τὸν διακανονισμὸν πολλῶν ζητημάτων σχετιζομένων πρὸς τὴν νέαν ἐν Ρωσίᾳ πολιτικὴν διαμόρφωσιν. Κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν του προτάσει τοῦ προέδρου αὐτοῦ ἐψάλη, ὁρθίῳν πάντων ἱσταμένων, ὑπὸ συμπάσης τῆς ὁμηγύρεως πολυχρονισμὸς τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχοῦ. Τὸ συνέδριον εἰργάσθη ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, ἔλαβε δὲ σειρὰν ὅλην ἀποφάσεων, ὧν σπουδαιότεραι ἦσαν 1) τὸ κλείσιμον πάντων τῶν μοναστηρίων 2) ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία ἀρχιερέων ἐκ τοῦ ἐγγάμου κλήρου⁴ 3) ὅτι πάντες οἱ ἱερομόναχοι, ἱεροδιάκονοι, μοναχοὶ καὶ μοναχαὶ δύνανται ν' ἀπεκδυθῶσι τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ κρατήσωσι τὸν βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης μόνον ἀνήκοντες οὕτω εἰς τὸν λευκὸν κλήρον, οἱ δὲ μὴ ἐπιθυμοῦντες ἐκ τούτων θὰ διαβιώσωσιν ὡς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τοιοῦτοι εἰς ὁρισθίσμενον δι' αὐτοὺς ἐφ' ὅρου ζωῆς ἰδιαίτερον μέρος, οὐχὶ ὅμως ἐν πόλει καὶ χωρίοις 4) ἐπετράπη ἡ δευτερογαμία εἰς τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου χηρεύοντας⁵. Ἐπὶ πλέον ἀπεφασίσε νὰ διαλυθῶσιν ἀμέσως τὰ ἐνοριακὰ συμβούλια τὰ ὑπεναντία εἰς τὴν ἀνακαινιστικὴν κίνησιν καὶ νὰ ἀνασχηματισθῶσι νέα τοιαῦτα, θεωρουμένων ὡς ἐκλογίμων λαϊκῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐφηρμοῦσιν εἰς τὸν βίον αὐτῶν τὰς ἀρχὰς τῆς Ζώσης ἐκκλησίας, Τέλος, τὸ καὶ σοβαρώτερον, προσέβη εἰς τὴν παῦσιν 62 ἀρχιερέων, οἵτινες δὲν ἀνεγνώριζον τὴν Ἀνωτάτην ἐκκλ. Διοίκησιν⁶.

Διὰ τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐνεργειῶν των τούτων οἱ ἠγούμενοι τοῦ νέου καθεστώτος ἀναντιλέκτως ἐδημιούργησαν σχίσμα, ἀντικανονικῶς ἀρπάσαντες ἐπισκοπὰς ἀπὸ τῶν ἄνευ νομίμου διαδικασίας καὶ κατὰ δίκης ἐκτοπισθέντων ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς ταύτας ἄλλους ἐγκαταστήσαντες εἴτε διὰ μεταθέσεως, εἴτε καὶ διὰ χειροτονίας. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ, ὅτι εἰς τοιαύ-

σιν Δ. Ν. Σεγκάκη. Ἐκκλησ. Φάρος Τόμος ΚΖ (1928) σελ. 487.

1. Ἐκθεσις αὐτοῦ ἀπὸ 28)11 Νοεμβρ. 1922 δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἀλήθειᾳ τῆς 31 Δεκεμβρίου 1922.

2. W. Emhardt ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 64, 66, 68.

1. Διασάφησις Ἐπιτροπείας δικαιοσύνης ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1922, ἀριθ. 22 καὶ Ἐγκύκλιος τῆς αὐτῆς ἀπὸ 18 Μαΐου 1920. Ἰδε καὶ Σ. Τροήσκη ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 488—491.

2. Τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1922 οἱ ἀρχιεπίσκοποι Λεωνίδας καὶ Ἀντωνίνος ἐχειροτόνησαν τοὺς πρώτους ἐγγάμους ἐπισκόπους, ἦτοι τὸν ἐκ Μόσχας ἱερέα Ἰωάννην Χάντσεφ καὶ τὸν ἐκ Πετροπόλεως ἱερέα Ἰωάννην Ἀλμπίνσκυ (W. Emhardt ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 67).

3. Ἰδε Ἐκκλ. Ἀλήθειαν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1922.

4. Τροήσκη ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 495. Ἡ σοβαρότης τοῦ πραξικοπήματος κατανοεῖται καλλίτερον ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας ἀνῆρχετο εἰς 97 (W. Emhardt ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 68).

τις μεταθέσεις και εκπτώσεις ἦσαν συνειδησμένα, φαίνεται, τὰ πνεύματα ἐν Ρωσίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχικου καθεστῶτος, ἐν τῷ ὅποιῳ, ἐὰν μάλιστα κρίνωμεν ἐκ τῆς μετέπειτα πολιτείας τῶν Τυχωνικών, δὲν τηρήθησαν εὐλαϊῶς οἱ τύποι τῆς ἐκκλ. δικονομίας. Ἐπὶ πλέον οἱ τοῦ νέου καθεστῶτος πρόβησαν καὶ εἰς καινοτομίας, αὐταὶ διακρίσεις περιορίσθησαν εὐτυχῶς εἰς μόνον τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐτασίαν, ἐγκαίρως δ' ἔφρασαν ὁ μετριασμός αὐτῶν, διότι ἤδη ἀπὸ τῆς ἐπακολουθησάσης τῇ 1923 Τοπικῇ συνόδῳ παρατηρεῖται ἡρεσὶς καὶ μεγαλειτέρα φρόνησις. Ἐνταῦθεν πολλὰ διὰ τοῦ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν διακρινόμενων διὰ τὴν σ. ν. τηρητικότητα αὐτῶν καθολικῶν χαρακτηρίζεται ὡς εὐλόγον τι υπερβολικὸς ὁ χαρακτηρισμός· ὁ ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου Γρόδνο ἀποδοθεὶς ἐν τῇ Προκαταρκτικῇ Ἐπιτροπῇ εἰς τὰ μέλη τῆς Ζώσης ἐκκλησίας, καθ' ὃν ταῦτα «εἶνε μᾶλλον Προτεστάνται ἢ Ὁρθόδοξοι»¹.

β) Ὁριστικὴ διαμόρφωσις τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας

Ἄλλ' ἤδη καὶ αὐτὸ τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς ἤρξατο νὰ μερίζεται καθ' ἑαυτοῦ λόγῳ τῶν διαφορῶν, αἵτινες προέκυψαν μεταξὺ αὐτῶν τούτων τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἀνωτάτην ἐκκλ. Διοίκησιν. Οὕτω προσέλθον τρεῖς μερίδες ἤτοι 1) ἡ τελικῶς προσλαβούσα τὴν ὀνομασίαν «**Ζῶσα Ἐκκλησία**» ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἱερέως Κρασνίσκη δεικνύουσα τὰς ριζοσπαστικωτέρας διαθέσεις², 2) ἡ ἐπονομασθεῖσα «**Ἐκκλησιαστικὴ ἀναγέννησις**» ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐπισκόπου Ἀντωνίνου³, καὶ 3) ὁ «**Σύνδεσμος τῶν**

κοινοτήτων τῆς ἀρχαίας ἀποστολικῆς ἐκκλησίας» ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Βεδένσκη. Ἡ τελευταία αὕτη μερίς, συμπαγέστερα καὶ πολυπληθεστάτη, ἀπετέλεσε τὸ καθ' αὐτὸ σῶμα τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος, ἐπὶ τὴν ἡγεσίαν δὲ μετ' ὧν τοῦ Βεδένσκη καὶ τοῦ μητροπολίτου Βέδεκμαν κατέστη γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐκκλησία τῶν ἀνακαινιστῶν ἢ Συνοδικὴ ἐκκλησία⁴, τὰς καὶ ἐκπροσωπεῖ μέχρι σήμερον τὴν νέαν ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιαστικὴν κατάστασην.

Οὕτω διαφαινόντων τῶν ἀρχηγῶν τῆς νέας κινήσεως, ἀλλὰ τῆς διαφωνίας αὐτῶν μὴ καταληφθεῖς τῇ ἐπεμβάσει τῶν Σοβέτ εἰς διάστασιν, συνεκροτήθη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1923 ἡ Τοπικὴ Σύνοδος τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας, τὴν ὅποιαν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ νέου καθεστῶτος ἠορίθησαν ὡς **δευτέραν Τοπικὴν**, πρῶτην ἀναγνωρίσαντες τὴν σύνοδον τοῦ 1917. Ἀπὸ τῆς συνόδου ὅμως ταύτης, ἀποτελεσθεῖσης ἐκ 476 μελῶν, ἀπεκλείσθη πᾶς ἀντίπαλος τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι περιορισθέντος μόνον εἰς ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἀντεστρατεύθησαν εἰς τὴν Ζώσαν ἐκκλησίαν⁵. Ἐξ ἐτέρου μετέσχον αὐτῆς οἱ ἐπίσκοποι τῆς Σιβηρίας, οἱ χειροτονηθέντες τῇ συμμετοχῇ τοῦ Κέρεν Ζωσιμᾶ, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1920 εἶχεν ἀποθέσει τὸ ἀξίωμα καὶ εἶχεν ἔλθει εἰς γάμον. Ὡσαύτως μετέσχον καὶ δύο γυναῖκες, ἐπετράπη δὲ συμβουλευτικὴ ψήφος καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῶν Μεθοδιστῶν Μπλέκ⁶.

γαγε τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ἔξω τοῦ Βήματος, εἰσήγαγεν ἰδίον τρόπον μεταδόσεως τῶν μυστηρίων καὶ ἐτέλει τὴν λειτουργίαν τῇ 8 ἑσπερινῇ ὥρᾳ. Τῷ 926 νοσήσας βαρέως ἐξητήσατο νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς κανονικὴν κοινωνίαν μετὰ τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας, οὕτω δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ρωσίας διὰ πρακτικοῦ ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1927 λαβούσα ὑπ' ὄψει, ὅτι ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἐξέχων λόγιος καὶ ἀπολογητὴς καὶ ὅτι ἠτήσατο συγγνώμην. ἐπέτρεψεν εἰς τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τὸν λοιπὸν κληρὸν νὰ τὸν κηδεύσῃσι («Ὁρθοδοξία» 31 Αὐγούστου 1926 σελ. 181 καὶ 31 Μαΐου 1927 σελ. 98).

1. Τροήσκη ἐνθ' ἄνωτ. Ἐκκλ. Φάρος Τομ. ΚΗ' (1929) σελ. 18.

2. Ἐν τῇ πρώτῃ τοπικῇ συνόδῳ συνήλθον 564 μέλη ἤτοι 10 μητροπολίται, 17 ἀρχιεπίσκοποι, 52 ἐπίσκοποι, πολλοὶ ἀρχιμανδρίται καὶ πρωτοπρεσβύτεροι, 54 πρεσβύτεροι καὶ 278 λαϊκοί. Ἐκάστη ἐκ τῶν 70 ἐπισκοπῶν ἀπεστείλε τὸν ἐπίσκοπον καὶ δύο ἱερεῖς τῆς καὶ τρεῖς λαϊκοὺς· ἐπὶ πλέον τὰ θεολογικὰ κολλέγια καὶ Ἀκαδημαῖα καθὼς καὶ τὰ μοναστήρια εἶχον ἰδίους ἀντιπροσώπους. Ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 1923 τὰ μέλη ἀνῆρχοντο εἰς 476 ἐξ ὧν 250 ἀνῆρχον εἰς τὴν Ζώσαν ἐκκλησίαν, 110 εἰς τὴν μερίδα τοῦ Βεδένσκη καὶ 25 εἰς τὴν μερίδα τοῦ Ἀντωνίνου, 45 Τυχωνικοὶ κ.λ. Ἐκ τούτων μόνον 62 ἦσαν ἐπίσκοποι. Κατ' ὁδὸν αὕτη ἐξεπροσώπει τὴν Ρωσικὴν ἐκκλησίαν διὰ τοὺς κάτωθι λόγους. Ἐκ τῶν 476 μελῶν τὰ 189 διορίσθησαν καὶ δὲν ἐξελέγησαν. Τὰ δὲ ἐκλεγέντα μέλη ἐξελέγησαν ἀποκλεισθέντων ὡς ἐκ τῶν ἐκλογίμων πάντων τῶν προσώπων τὰ ὅποια εἶχον ἐκδηλωθῇ κατὰ τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας καὶ συμπαθῶς ὑπὲρ τοῦ Τύχωνος. Οἱ ἐκλογίμοι ἔδει νὰ διακρίνονται διὰ τὴν πρὸς τοὺς κατὰ τὰς ἐνορίας πρεσβυτέρους ὑπακοήν καὶ ἀφοσίωσιν αὐτῶν. Πᾶς μὴ ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων εὐνοούμενος ἀπεκλείετο ὀριστικῶς. (W. Embardt, ἐνθ. ἄνωτέρω σελ. 4 καὶ 105).

3. Τροήσκη αὐτοθι. Μετὰ τῶν Μεθοδιστῶν οἱ τῆς Ζώσης ἢ τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας διετήρησαν φιλικωτάτας σχέσεις λαβόντες καὶ χρηματικὰ βοηθήματα ἐκ τῶν Με-

1. «Les appeler protestants est cependant un peu exagéré» (Hiéromoine David et Pierre ἐν Irénicon tom. IX σελ. 36). Ἀπορίας ἄξιον τυγχάνει, πῶς ὁ ἐπίσκοπος Γρόδνο τοιαῦτα περὶ τῶν τῆς Ζώσης ἐκκλησίας φρονῶν μάλιστα σήμερον. Ὡστόσο καὶ αἱ ἀνωτέρω καινοτομίαι, καθὼς θὰ ἴδωμεν, διὰ μεταγενεστέρων ἀποφάσεων αὐτῆς ἠκυρώθησαν, ἐξαιρῶν τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς συνοδικῆς Ὀδοκρυνικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐν τούτοις εὐρίσκεται εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας.

2. Ὁ Βλαδιμίρ Κρασνίσκη, κληρικὸς πεπαιδευμένος ἀλλ' ἄκρως φιλελεύθερος, ὑπεστήριξε μετὰ φανατισμοῦ τὸν γάμον τῶν ἀρχιερέων καὶ τὴν δευτερογαμίαν τῶν κληρικῶν καὶ εἰσηγγήθει πολλὰς ἄλλας καινοτομίας ἐγένετο ὁ κυριώτερος αἵτιος τῆς ἐν Ρωσίᾳ κανονικῆς συγχύσεως. Ἀργότερον ἐξηγαγασθῇ, ἵνα ἀναχωρήσῃ νύκτωρ ἐκ Μόσχας εἰς Πετρούπολιν, ὅπου καταλαβὼν ναὸν τινα ἐξηκολούθει νὰ ἱεροουργῇ, καίπερ καθαιρεθεὶς καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας. Ἡ μερίς αὐτοῦ ἐνωρίτατα περιῆλθεν εἰς παρακμὴν ἀγομένη εἰς πλήρη διάλυσιν. (Ὁρθοδοξία 31 Αὐγούστου 1926 σελ. 181).

3. Ὁ Ἀντωνίνος ἐπέδειξε τάσεις ἀντικανονικὰς προσπαθῆσας νὰ δημιουργήσῃ τύπους ἐκκλησιαστικῶν καὶ νὰ εἰσαγάγῃ θεωρίας καινὰς εἰς τὴν περὶ εὐχαριστίας διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἐχρησιμοποίησε ἄμφια κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν καὶ μετέβαλε τὸ τελετουργικὸν τῆς Ἐκκλησίας μέρος, περισσότερον παντὸς ἄλλου σκανδαλίσας τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Ἡ μερίς του ἠορίσθη 14 ἐν ὅλῃ ἐκκλησίᾳ μετ' ἐνὸς ἐπισκόπου, ὅστις ἐξαφανισθεὶς ἀργότερον ἐνεφανίσθη μετ' ὀλίγον ἐγγαμος καὶ ἐκτελὼν καθήκοντα παρὰ τῇ Ἀστυνομίᾳ. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς Ἱ. Τοπικῆς Συνόδου (Ὀκτώβριος 1925) συγκαλέσας ἐν Μόσχᾳ τοὺς ὀλιγαριθμοὺς ὁπαδοὺς του εἰς συνεδρίον ἐπετέθη δριμύτητα κατὰ τὰ τῶν Τυχωνικῶν καὶ τῶν τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας, τοὺς ὁποίους ἀπεκάλει ἀνακαινιστάς. Ἡ Συνοδικὴ ἐκκλησία τῇ 9 Ὀκτωβρ. 1925 ἐπέβαλεν αὐτῇ τὴν ποινὴν τῆς ἀργίας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι φηκαιοποιῆθη τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, ἐξή-

Ἐπὶ πλέον ἐνῶ εἰς τὴν Ἀ' Τοπικὴν σύνοδον τοῦ 1917 αἱ ψηφίζομεναι διατάξεις ὑπὸ τῆς ὁλμελείας ἐπεθεωροῦντο ἔπειτα ὑπὸ τῆς κατ' ἰδίαν διασκέψεως τῶν ἐπισκόπων καὶ μόνον ὅταν ἐπακυροῦντο ὑπ' αὐτῶν, ἐλάμβανον ἐκκλησιαστικὴν ἰσχύν, ἥδη ἐδηλωθῆ. ὅτι αἱ διασκέψεις αὗται τῶν ἐπισκόπων καταργοῦνται.

Τῇ 2 Μαΐου συνελθόντες κατ' ἰδίαν 48 ἐπίσκοποι μέλη τῆς Τοπικῆς συνόδου ἐξητήσαν τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν: «Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τοῦ πατριαρχικοῦ Τύχωνος ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων κατήχη εἰς τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν ὅτι ὁ πατριάρχης Τύχων πρὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ πληρώματος τῶν πνευμάτων ὑπόκειται εἰς τὴν αὐστηροτάτην τῶν ποινῶν, τὴν ἀφ' ἧς τὸ πατριαρχικὸν ξῶμα δια τὸν λόγον, ὅτι οὗτος μετεχειρίσθη πλὴν αὐτοῦ τὴν ἡθικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κύρος ὡς ἀντροπὴν τοῦ ὑφισταμένου πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὄντος· αὐτὴ τῇ: ἡμέτεροις ζωῇ».

Τῇ ἐπ' αὐτὴν 3 Μαΐου ἐνώπιον τῆς Τοπικῆς συνόδου ὁ πρωτοπρεσβύτερος Β. δένσκη ἐνέπτυξε τὸ κατηγορητήριον κατὰ τοῦ Τύχωνος ἀναφωνήσας πρὸς αὐτὸν ἐξ ἑξῆς: «Ἐγὼ θαυμάζω τὴν μικροθυμίαν τῆς Σοβιετικῆς κυβερνήσεως. Οὐδὲ ἐν τῷ κόσμῳ κράτος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ αὐτὸν ἐπισημὴν αὐτὴν τὴν ἀντικυβερνητικὴν κωμωδίαν, ἥτις ἐπαιζέτο εἰς τὸ πατριαρχικὸν μέγαρον... Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Τοπικῆς συνόδου 1917 ὁ πατριάρχης Τύχων ἀνεθεμάτισε τὴν Σοβιετικὴν ἀρχὴν καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνοῦντας». Μετὰ τοῦτο ὁ μητροπολίτης Ἀντωνίνος ἀνεκοίνωσε τὴν κατὰ τὴν προτερομένην ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, μετ' ὃ ἡ σύνοδος θεωρήσασα τὸν Τύχωνα ὡς ἀποκλιναντα τῆς γνησίας ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ προδότην τῆς Ἐκκλησίας, ἐκήρυξεν αὐτὸν «καθιρημένον ἀπὸ τοῦ αξιώματος καὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος» καὶ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα τοῦ αἰτιοῦ λαϊκοῦ εἰς τὸ ἐξῆς ὅτι καὶ θεωρούμενον «λαϊκὸν Βασιλεῖον Μπαλβήν»¹.

Ἀκολουθῶς ἡ σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἤρε τὸν κατὰ τῆς Σοβιετικῆς ἀρχῆς ἀφορισμὸν τοῦ Τύχωνος, ἐπεδοκίμασε τὴν δυνάμιν τῶν ὁργανώσεων τῶν ἀνακαινιστῶν, ἐπεκρίθη τὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, «*ἥτις μόνῃ ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τῶν κρατικῶν μεθόδων γνωρίζει νὰ πραγματοποιῇ τὴν ἰδεολογίαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ*»². ἐπεκρότησε τὸν χωρισμὸν ἐκκλησίας καὶ κράτους καὶ τέλος ἠκύρωσε τὸν πατριαρχικὸν θεσμόν³. Ὡς πρὸς τὴν ἀκύρωσιν ταύτην ἡ ἀπόφασις διελάμβανεν ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς: «Ἡ σύνοδος ἀποφαίνεται, ὅτι αὕτη ἡ ἐκ νέου ἀποκατάστασις τοῦ πατριαρχείου ἐν Ρωσίᾳ ἦτο πρῶξις ἀντεπαναστατικῆ. Ἡ ἀρχαία ἐκκλησία δὲν ἐγνώριζε πατριαρχικὴν ἐξουσίαν, ἡ δ' Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας δέον νὰ διοικῆται τούτνευθεν συνοδικῶς»⁴.

Θοδιστῶν τῆς Ἀμερικῆς πρὸς συντήρησιν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας (Ἐκκλησία 27 Δεκ. 1927 σελ. 407).

1. Ἐκθεσις Ἰακώβ. Βασιπαϊδινού ἀπὸ 11 Μαΐου 1928 ἐν Ἐκκλησίᾳ. Ἀληθεῖς τῆς 2 Ἰουνίου 1928.

2. Τροπήκη ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 19 καὶ ἐξῆς.

3. Ἐκθεσις Ἰακώβ. Βασιπαϊδινού ἐνθ' ἄνωτ.

Εἶνε ἀναντιλέκτον ὅτι οἱ λαβόντες τὴν ἀποφασίν ταύτην περὶ τοῦ ὁριστικοῦ πατριαρχείου εἶχον ἐξ ὁλοκλήρου δίκαιον. Πράγματι οὐ μόνον τὸ ὁριστικὸν πατριαρχεῖον ἰδρυθῆ ὡς εἶδομεν, ἐξ ἀντιδόσεως πρὸς τὴν σοβουσαν ἐπανίστασιν. ἀλλὰ καὶ καθὼς πληρέστερον ἐν τοῖς ἐπομένοις θὰ ἐκθέσωμεν, αἱ περὶ πατριαρχικῆς ἐξουσίας ἀπολυταρχικαὶ ἀντιλήψεις τῆς Τυχωνικῆς μερὸς τείνεται πρὸς κατάλυσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διοικητικοῦ καθεστώτος, ὡς καθορίζουσιν αὐτὸ οἱ 2 κανόνες.

Κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ σύνοδος ἐπεδοκίμασε τὴν 3 καθεστῆσιν ἐγγράμου ἐπισκοπῆς καὶ τὴν δευτερογενεῖαν τῶν κληρικῶν. Τὴν 4 Μαΐου ἀνεγνώρισεν τὴν ἀφθαρσίαν τῶν λειψάνων, ἡ ἱς ἐν τούτοις δὲν εἶνε αἰτίος, καὶ ἐθέσπισε τὴν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὡς ἐργατικῶν ἀδελφοτήτων. Τὴν 5 Μαΐου ἐγένετο δεκτὸν τὸ νέον ἡμερολόγιον. Τὴν 7 Μαΐου ἡ Σύνοδος ἀφώρισε τὴν ἀποτελοῦντα τὴν σύνοδον τοῦ Κάρλοβιτς, τὴν 8 Μαΐου δὲ ἵδρυσεν τὸ Ἀνώτατον ἐκκλ. Συμβούλιον, ἀπαρτισθὲν ἐκ δεκα καὶ ὀκτὼ μελῶν, ἐξ ὧν πέντε μὲν ἦσαν ἐπίσκοποι, δώδεκα ἱερεῖς καὶ εἰς λαϊκός. Ὁ αὐτὸς ἀφώρισεν ὡς ἀπαισθητὸν τὴν περὶ αὐτοκεφάλου αἵτησιν τῶν ἐν Οὐκρανίᾳ ἐκκλησιῶν⁵ οὕτως ἐλάμβανον πέρας αἱ ἐργασίαι τῆς Τοπ.

1. Τροπήκη ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 19—20. Ὡς πρὸς τὴν ἐν Οὐκρανίᾳ κατάστασιν, αὕτη ἠρξάτο νὰ διαμορφωθῇ ὡς ἐξῆς: «Ἦον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1918 εἶχεν ἐκδηλωθῇ ἡ τάσις πρὸς δι' ὁράνωσιν ἐκκλησίᾳ τῶς ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῆς Παρθενικῆς Ἐκκλησίας. Αἱ συζητηθεῖσαι ἐν Κιέβῳ Πανοκρανικαὶ συνόδοι κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν, τὴν κατὰ τὴν 9 Ἰουλίου 1919 ληφθεῖσαν, καθ' ἣν ἀπεριπίετο μὲν πάσα πρότασις περὶ πλήρους αὐτοκεφαλαιοποιήσεως τῆς ἐν Οὐκρανίᾳ ἐκκλησίας, ποσειστὲν δὲ ἡ αὐτονομία αὐτῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν πάντοτε ἐξουσίαν τοῦ πατριαρχικοῦ Μόσχας. Ἡ αὐτονομία αὕτη ἐπεκρίθη καὶ ὑπὸ τῆς Παρθενικῆς συνόδου τῇ 720 Σεπτεμ. 1918. Οἱ ἐργαὶ ἐνυψίσταται ὅμως, κληρικαὶ τε καὶ λαϊκοί, δὲν ἱκανοποιήσαν καὶ ἐσχημάτισαν ἐν Κιέβῳ καὶ Ποδολίᾳ ἐνοσίαν ἀνεξαρτήτους. Ἐν τῷ μεταξύ τῇ 5 Δεκεμβρίου 1918 ὁ πρωτοπρεσβύτερος τῆς ἐν Οὐκρανίᾳ ἐκκλησίας, Κιέβου Ἀντωνίος συλλεφθεὶς ἀπαχθῆ ἐκ Κιέβου καὶ ἐγκατεστάθη μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βιέννης Ἰβανίου ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς πόλεως Βουτσάτς παρὰ τὰ Κασπάδια (ἴδε ἐπιστολὴν τοῦ Χερσὼντος Πατριάρχου ἀπὸ 29 Δεκεμβ. 1918 πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἴκου. ὁρῶντος Ἀποστόλου, ἐν Ἐκκλησίᾳ. Ἀληθεῖς τῆς 12 Ἰανουαρίου 1919). Συλλεφθέντες δ' ἔπειτα ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Πολωνῶν καὶ ἐκ θεορθεύσαντες ἐν τινι μοναστηρίῳ παρὰ τὴν Κρακοβίαν ἀπεθερώθησαν κατὰ τοῦτον τοῦ 1919 καὶ διὰ Ρουμανίας καὶ Κωνσταντίνου ἀπηνήλθον εἰς Ρωσίαν. Καὶ ὁ μὲν Εὐλόγιος ἀποκλεισθεὶς τῆς ἐπαρχίας τοῦ Λόφου τοῦ ἐμυλίου πολέμου ἀπαχθόμενος εἰς Σερβίαν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1921. Ὁ δὲ Ἀντωνίος ἐπανήλθεν εἰς Κιέβον, ἀλλ' ὅτε οἱ Μπολσεβίκοι κατέλαβον αὐτόν, ἀναγκάσθη ν' ἀφελῇ ὑψηλὴ τὴν ἀσπὴν στρατιὰν τοῦ Βορῆ, καὶ τὴν 14 Μαρτίου 1919 κατέλαβεν τὴν Νόβον-Νόβογρονιτς καὶ εἰς Ἀθήνας καὶ ἐκατέστη ἐν ἑνί ὄρει, ἐν τῇ 14 Φεβρουαρίου 1921 ἀπηνήλθη εἰς Σερβίαν (Μ. Α. Herbig et A. Deubner ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 13). Ὡς πρὸς δὲ τὴν Οὐκρανικὴν ἐκκλησίαν ἀρχομένου τοῦ 1919 ἡ Κυβερνήσις τῆς Οὐκρανικῆς δημοκρατίας ἀπαφασίσε τὸν χωρισμὸν ἐκκλησίας καὶ κράτους. ἐντεῦθεν δὲ οἱ ἐθνικισταὶ ἐκνοούμενοι ἄλλως καὶ ὅπως, ἐν τῷ μεταξύ ἀποσταλέντος ὑπὸ τοῦ Τύχωνος ὡς ἐξάρχου καὶ ἐπιτρόπου τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου, μητροπολίτου Γρόδνου Μιχαὴλ λησμονήσαντες τὸν

της συνόδου τῶν ἀνακαινιστῶν.

Π. Ν. ΠΡΕΜΙΕΛΑΣ

ὅσον ὑποταγῆς πρὸς τὸν Τύχωνα, ἐκινήθησαν μετὰ πει-
ραγῶν ἐλευθερίας ποδὶς πραγματικῶν τῶν περὶ αὐτοκεφα-
λίου πόθων των. Οὗτοι τῇ 5 Μαΐου 1920 συνήλθον ἐν Κι-
έβη «Πανουκρανικὸν Ὁρθόδ. Ἐκκλησίαν συμβούλιον», ὅπου
ἀνεκήρυξε τὸ αὐτοκεφάλιον τῆς Οὐκρανικῆς ἐκκλησίας.
συγχρόνως δὲ συνεκάλεσε τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1921 ἐν
Κιέβη «Πανουκρανικὴν σύνοδον». ἥτις ἐπεκύρωσε τὸ αὐ-
τοκεφάλιον καὶ ἐνέκρινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς μητρικῆς οὐ-
κρανικῆς γλώσσης ἐν τῇ θ. λειτουργίᾳ. Ἀλλ' ἡ σύνοδος
αὕτη μὴ ἐπιτυχούσα νὰ προσελκύσῃ εἰς τὰς ἀπόψεις τῆς
πλειοψηφίας ἐκ τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων, προέβη εἰς πρα-
κτικὸν ἀποφασιστικὸν ὄρισμὸν ἀποφασίσαντες δι' ἐπισκόπου
διέταξε τὴν χειροτονίαν αὐτῶν, αὐτὴ δὲ ὁ καθηρημένος
πρωτοεπίσκοπος Νέστορ Σαραβόβσκι μετ' ἄλλων προσβυτέρων
καὶ διακόνων, τῇ συμπιστοχῇ καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς καὶ γυ-
ναῖκες, προέβησαν εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Βασιλείου
Λεβκόβσκι ὡς μητροπολίτου Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας.
Οὗτος δὲ πάλιν προέβη εἰς νέα: χειροτονίας καὶ οὕτω
ἀπετελέσθη ἡ ἐκκλησία, μερὶς «τῶν αὐτοχειροτονήτων»,
ἀριθμοῦσα 30 ψευδεπισκόπους καὶ περὶ τὰς 2 χιλιάδας
ἐνορίων, ἐν αἷς καὶ τὰς οὐκρανικὰς ἐνορίας τῆς Β. Ἀμε-
ρικής, τοῦ Καναδά, τῆς Βοσνίας, τοῦ Τουρκεστάν κ. λ. Ἐν
τῷ μεταξὺ οἱ κανονικοὶ ἐπίσκοποι τῶν ἐπαρχῶν Οὐκρα-
νίας ὑπέκρινοντες εἰς τὸν πόθον τῶν ποιμένων των, ἀντι-
δράντες δὲ καὶ εἰς τὸ πραξικόπημα τῶν αὐτοχειροτονή-
των συνήλθον εἰς σύνοδον, τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1922 καὶ
ὕπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μιχαήλ, ἐξάρχου τοῦ Τύχωνος,
συνέταξαν πρακτικόν, δι' οὗ ἀπεφασίσθη ἡ ἀνακήρυξις
τοῦ αὐτοκεφάλου, ὥρισθη δὲ νὰ παύσῃ τὸ μνημόσυνον
τοῦ Τύχωνος, μνημονευομένου εἰς τὸ ἐξῆς μετὰ τῶν λοι-
πῶν πατριαρχῶν, νὰ μνημονεύηται δὲ μόνος ὁ ἔξαρχος
Οὐκρανίας. Ἡ κατὰ Φεβρουάριον δὲ τοῦ 1923 συνελευθούσα
ἐν Χαρκόβη Πανουκρανικὴ σύνοδος ἐπελήφθη τῆς διορ-
γανώσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τούτου (Ὁρθοδοξία 1926 σελ.
280 καὶ ἐξῆς. Μητροπολίτου Λεοντοπόλεως Χριστοφόρου
Ἡ ὀρθόδοξος αὐτοκεφαλὸς ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἐν Ἐκ-
κλησίᾳ 13 Ὀκτωβρ. 1928).

ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Πρὸ δύο ἡμερῶν ἐπεκλήθησαν ἐκ τῆς πανεπιστημια-
κῆς πόλεως Ὀξφόρδης ὅπου μετ' ἐδιαφέροντος ἀδια-
πίπτου παρηκολούθησα τὰς ἐργασίας Συνεδρίου τετρα-
κοσίων περίπου ἀγγλικανῶν ἱερέων ἀνηκόντων εἰς τὴν
Ἀγγλοκαθολικὴν λεγομένην μερίδα τῆς Ἀγγλικανικῆς
Ὁμολογίας. Τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ διαπραγ-
ματευθῶσιν εἰλκυσεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὴν
προσοχὴν μου: «δικαί οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐκκλησιάζον-
ται». Δὲ εἶναι τοῦτο μήπως καὶ ἰδικόν μας πρόβλημα,
ἰδιαιτέρως προκειμένου περὶ τῶν ἐπαρχῶν τῆς Π. καὶ
δὴ τῆς Ν. Ἑλλάδος;

Ἐπιμενῶς πάντοτε μελετῶν τὴν καθόλου δρᾶνιν τοῦ
Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἔσπευσα νὰ πα-
ρακολουθῶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ ὡς
ἔνω Συνεδρίου, ὅσα τοῦτο μὲν διδαχθῶ ἐγὼ αὐτός,
τοῦτο δὲ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἐπισήμου ὁργάνου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκθέσω τὰς ἀποκομισθείσας
ἐντυπώσεις καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Κλήρου
ἐπὶ θέματος τόσο ἐκ ζωτικῶ ἐξ ἡμεῶν καὶ ἡμᾶς, ἐνδιαφέ-
ροντος. Ἴσως καὶ εἰ ἐν Ἑλλάδι ἀδελφοί μου ἐν Χριστῷ
προσποριωθῶσιν ἐξ ὧν θέλω ἐκθέσει περαιτέρω ὡφέ-

λειάν τινα ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἱερᾶς διακονίας των. Ἄλλω-
θλόκληροι ἑκατοντάδες τούτων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ
σοφοῦ Πρωτοερέαρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
ἡγήσαντο καὶ πρώτιστα συνεσκέπτοντο ἐπὶ ζητημάτων
παρεμφερῶν πρὸς ἑκείνα, τὰ ὁποῖα ἀπασχόλησαν τὰς
Ἀγγλικανὰς ἱερεῖς, πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐν Ὀξφόρδῃ.

Τὰ τοῦ Συνεδρίου ὁργανώθησαν πρὸ ἐνὸς περίπου
ἡμέρας: θέμα δὲ καὶ ὁμιλητὰ ἐγκαίρως ἀνηγγέλλθησαν
πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἱερεῖς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμο-
λογίας καὶ κατέστη οὕτω δυνατόν νὰ μετέσχωσι τοῦ
Συνεδρίου ἱερεῖς ἔχι μόνου τοῦ ἡνωμένου Βασιλείου,
ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερβαλασσίων Βρετανικῶν
Ἀποικιῶν καὶ τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἀμερικής. Εἰς τομίδιον κομψὸν ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκτενῶς
ἐπρολογίζετο ὁ Ὀξφορδιανὸς καθηγητὴς τῆς θεολο-
γίας Dr Kirk ἀναλύων τὴν σημασίαν τῆς Ἀγγλοκα-
θολικῆς κινήσεως καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὑπὸ δια-
πραγματεύσειν θέματος, λεπτομερῶς ἐξετίθετο τὸ πρό-
γραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἐξίδοντο αἱ δι-
αιρέσεις καὶ ὑποδιαίρέσεις τοῦ κυρίου θέματος καὶ τὰ
ὁνόματα τῶν ὁμιλητῶν ἐφ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν σημείων,
πρεΐχοντο ἐμπεριστατωμέναι ὁδηγαί εἰς τὰ μέλη
τοῦ Συνεδρίου περὶ τῆς ἐν Ὀξφόρδῃ τετραήμερου
διαμονῆς αὐτῶν καὶ δὲν ἔλειπεν οὐδ' ὁ τοπογραφικὸς
χάρτης τῆς μ. κ. α. σχετικῶς ταύτης πόλεως πρὸς δι-
ευκόλυνσιν τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου εἰς τὰς κινήσεις
αὐτῶν καὶ πρὸς ἄμεσον προσανατολισμόν. Αἱ ἐργασίαι
ἤρχίζον καθ' ἐκάστην διὰ τῆς τελέσεως τῆς Mass,
καθ' ἣ ἀπαντες οἱ μετέχοντες τοῦ Συνεδρίου ἱερεῖς
μετελάμβανον. Ἀποῦ δὲ τοιοιτοτρόπως πρὸς κελεύ-
ζοντο διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς Θ. Μεταλήψεως, ἤρ-
χοντο τῆς ἐξετάσεως τῶν διαφόρων σημείων τοῦ γενι-
κοῦ θέματος ὅπερ τοῦ ἀπασχολεῖ.

Ὁ γενικὸς τίτλος τοῦ θέματος: «δικαί οἱ ἄνθρω-
ποι δὲν ἐκκλησιάζονται» διηρέθη εἰς δύο μεγάλα
μέρη: Α ὡν τὰ αἶμα καὶ Β ν τὴν θεραπείαν. Ἐκα-
στον δὲ τῶν δύο τούτων μετῶν ὑποδιηρέθη εἰς ἱκανὰ
σημεῖα.

Πρῶτον ἔλαβε τὸν λόγον ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς
Dr Kidd, ὁ ποδ τριῶν ἑτῶν, ὡς γνωστόν, διημερεύ-
σας ὁκτώδεις διόδους περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως καὶ
τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλη-
σιῶν. Οὗτος ὡς πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἐποίησατο εἰ-
σήγησιν ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος, ὅπερ ἐπρόκειτο ν' ἀπα-
σχολήσῃ τοὺς συνέδρους. Ἐπελκυσε δὲ τὴν προσο-
χὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πῶς ἀντελαμβάνει τὴν ἱερατικὴν
διακονίαν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ὁρῶσιν, εἶπε, νὰ κά-
μωμεν διὰ τὴν γεναν ἡμῶν, ὅτι Ἐκεῖνος ἔκαμε κατὰ
τὴν ἐπὶ γῆς διακονίαν Του. Ἡμεῖς συνεχίζομεν τὸ ἔρ-
γον Του. Ὅπως δὲ Ἐκεῖνος, τοιοιτοτρόπως καὶ ἡμεῖς
κατὰ πρῶτον λόγον εἴμεθα προφῆται. Τὸ ἀξίωμα ἡ-
μῶν τοῦτο συνεπάγεται τὸ κήρυγμα. Ὑπάρχει τάσις
σήμερον παραμελήσεως τοῦ κηρύγματος. Ἀλλ' Ἐκ

κλησία παραμελοῦσα τὸ κήρυγμα εἶναι νεκρά. Εἶναι ὁμως ἐπίσης ἀναμφίβολον ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην κηρυγμάτων ὀλιγωτέρων μὲν, καλλιτέρων δέ. Οἱ αἰῶνες κατὰ τοὺς ὁποίους τὸ κήρυγμα ἐκαλλιεργήθη, εἶδον καὶ τῆς θρησκείας τὴν ἀκμὴν. Ὅφειλομεν ὁμως νὰ εἰ-μεθα καὶ ποιμένες καὶ ἱερεῖς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος νὰ ἐκτελῶμεν τὸ ἀγιαστικόν μας ἔργον καὶ νὰ παρακολουθῶμεν τὸ ποῖμνιον ἡμῶν καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ θεραπεύοντες τὰς πνευματικὰς τοῦ ἀσθενείας καὶ ζητοῦντες καὶ εὐρίσκοντες τὰ ἀπολωλότα. Μόνον ἂν πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως ἐκπληρῶμεν τὰ τρία ταῦτα τὰ συναποτελοῦντα τὴν ἱερατικὴν ἡμῶν διακονίαν, μόνον τότε θὰ δυνήσῃμεν νὰ εἰ-πώμεν ὅτι ἀκολουθοῦμεν τὰ ἴχνη τοῦ Κυρίου καὶ θὰ ἐπαναφέρωμεν τοὺς ἀνθρώπους εἰς Αὐτόν.

Εἶτα ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς Dr Williams, ὅστις ἐξήτασε τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα προσάγουσι κατὰ τῆς πίστεως ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἢ ἀπέχουσι καθ' ὅλο-κληρίαν τῆς λατρείας, ἢ ἐκτελοῦσι χλιαρῶς τὰ θρησκευ-τ.κὰ αὐτῶν καθήκοντα. Ἄς μὴ νομισθῇ, εἶπεν, ὅτι οὗτοι εἶναι ἄνθρωποι κακοί· εἶναι ἔντιμοι, εὐγενεῖς, στοργικοί πρὸς τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα, τὰ δὲ ἐλα-τήρια, ἔνεκα τῶν ὁποίων δὲν ἐκκλησιάζονται εἶναι μᾶλλον λογικὰ παρὰ ἠθικά. Ὁμοιάζουν τὸν Βασιλέα Ἰωάθεμ περὶ τοῦ ὁποίου ἐν Β'. Παραλειπομένῳ ἀνα-γινώσκουμεν ὅτι «ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου, κατὰ πάντα ἃ ἐποίησεν Ὁὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ εἰσηλθεν εἰς τὸν Νάον Κυρίου» (Κεφ. 27, 2). Σή-μερον ἐν τῷ κόσμῳ τῶν νεωτέρων Ἰωάθεμ τρεῖς δια-κεκριμένοι τύποι ὑπάρχουσιν ἐνώπιον ἡμῶν: ἐκεῖνοι οἵτινες οὐδόλως πιστεύουσιν εἰς τὸν Θεόν, οἱ θεῖσται οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουσιν ἀπλῶς τὰς ὑπερφυσικὰς ἀξιώ-σεις τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἀποδεχόμενοι τὸν Μονογενῆ Υἱὸν ὑπόπτως ἔχουσι πρὸς τὴν ἱστορικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς διατά-ξεις αὐτῆς. Ὅφειλομεν, λοιπόν, τρία σημεῖα νὰ ὑπο-στηρίξωμεν ἐνώπιον αὐτῶν: τὴν ἰδέαν περὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ ὡς ἐπιβαλλούσης ἡμῖν ὡς καθήκον τὴν λα-τρείαν Του· τὴν ἰδέαν περὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ὡς τοιούτων, ὥστε ἢ πρὸς τὸν Θεὸν λα-τρεῖα τοῦ ἀνθρώπου κατ' ἀνάγκην νὰ προσφέρηται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν συναφείᾳ μετὰ τῆς πανισχύρου θυσίας τοῦ θανάτου Αὐτοῦ· καὶ τὴν ἰδέαν τῆς αὐθεντίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεωρία περὶ αὐτομάτου γενέσεως τοῦ κόσμου, εἰς τὴν ὅποian στήρζονται οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας, οἱ ἄπιστοι, ἀπεδείχθη φρούδη καὶ ματαία ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Οὐδὲν τὸ τυχαῖον καὶ αὐτόματον ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ. «Φαντασθῆτε ἑκα-τομύριον παραφρονητάντων πιθήκων κτυπῶντων ἀ-σκήτους καὶ τυφλῶς τὰ κομβία ἰσχυρῶν γραφομηχαν-ῶν» θὰ εὐρεθῇ ἴσως τις ὅστις θὰ εἴπῃ ὅτι πιθανὸν νὰ συμβῇ, ὥστε διὰ τῶν τυχαίων αὐτῶν κτύπων οἱ παρα-φρονήσαντες πιθήκοι μὴ γνωρίζοντες τί ποιοῦσι νὰ

γράψωσιν ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Σα'ξπήρου· πλὴν ὁ κοινὸς νοῦς δὲν εἶναι δυνατόν ποτε ν' ἀποδεχθῇ τοιοῦτο ἐν-δεχόμενον». Ἐν τῷ ζητήματι δὲ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μετὰ λόγου θεόν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μεγάλως συνέβαλον ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις οἱ καθηγηταὶ Sir James jeans καὶ Whitehead. Ὁ jeans λέγει: «Τὸ σύμπαν ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζεται ἐνώπιον ἡμῶν ὡς μεγάλη σκέψις μᾶλλον ἢ ὡς μεγάλη μηχανή. Ὁ Νοῦς δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς συμπτωματικὸς ἐπι-δρομεὺς ἐπὶ τὸ βασιλεῖον τῆς ὕλης ἀρχίζομεν νὰ ὑπο-πτεῦσθεθα ὅτι ὀφείλομεν μᾶλλον νὰ χαίρεσθαι αὐτὸν ὡς τὸν δημιουργὸν καὶ ἰθὺνταρα τοῦ βασιλείου τῆς ὕλης... ἀνακαλύπτουμεν ὅτι τὸ σύμπαν παρέχει ἀπο-δειξεις σχεδιαστικῆς ἢ ἐποπτεούσης δυνάμεως, ἥτις ἔχει τι τὸ κοινὸν μετὰ τοῦ ἀτομικοῦ μας νοῦ, ἔχει, ἐὰν κρίνωμεν ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἔχομεν ἀνακαλύψῃ, τὴν τάσιν τοῦ σκέπτεσθαι κατὰ τρόπον, τὸν ὁποῖον, ἐλλεί-ψει καλλιτέρας λέξεως, ὀρίζομεν ὡς «μαθηματικόν». Παρ' ὅλα ὁμως ταῦτα δὲν ὀφείλομεν νὰ σπεύσωμεν ὅπως χαίρεσθαι τοὺς καθηγητὰς τούτους ὡς πρω-ταγωνιστὰς τῆς πίστεως. Διότι κατ' ἀνωτάτην ἐκτί-μησιν ὁ Θεὸς τῶν μαθηματικῶν παραμένει πάντοτε Deus absconditus. Ἄλλη ἢ πίστις, ἥτις προέρχε-ται ἐκ συλλογισμῶν τοιούτων καὶ ἄλλη ἢ πίστις τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀρῇ ὡς «ἐλπίζομένων ὑπόστασιν πραγμάτων ἔλεγχον οὐ βλέπομένων». Κατὰ δὲ τοὺς λόγους τῆς ὁμολογίας πίστεως, ἥτις εὐρέθῃ ἐρ-ραμμένη ἐπὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ Πασκάλ μετὰ τὸν θά-νατόν του, ὁ Θεὸς μας εἶναι «ὁ Θεὸς τοῦ Ἀδράμ, τοῦ Ἰσαάκ καὶ τοῦ Ἰακώβ, οὐχὶ δὲ τῶν φιλοσόφων καὶ ἐπιστημονῶν». Τούτου ἔνεκα ἡ Ἐκκλησία μὴ παρα-μελοῦσα τὴν χρῆσιν ἐπιχειρημάτων ἐπιστημονικῶν, ὅπως ἐλκύσῃ πρὸς αὐτὴν τοὺς μακρὰν εὐρισκομένους, ὀφείλει μᾶλλον νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τῆς λατρείας. Ἡ λα-τρεία ἐπισχυομένη διὰ τῆς ζήσεως τῆς πίστεως καὶ τῆς συναισθήσεως τοῦ ἀοράτου Θεοῦ ἀποτελεῖ δύναμιν με-γάλῃ ἐπιστροφῇ τῶν ἀνθρώπων εἰς Χριστὸν καὶ πα-ρωθήσεως συνεπῶς αὐτῶν, ὅπως φοιτῶσιν εἰς τὸν ναὸν πρὸς λατρείαν.

Ὁ μετ' αὐτὸν ὁμιλητὴς Dr Kirk ἐξήτασε τὰ ἠθικά ἐλατήρια τὰ οδηγούντα τοὺς σημερινοὺς ἀν-θρώπους μακρὰν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς λατρείας. Ἄλλοι, εἶπεν, ἄς ἀπαριθμήσωσι τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινές εἰσι πα-ρατεταγμένοι ἀπέναντι ἡμῶν καὶ ἄς ἐκτιμῇσωσι τὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας διαθέτουσι καὶ ἄς ἀποπειραθῶσι τὴν κατ' αὐτῶν ἀντεπίθεσιν. Ἐγὼ θὰ δοκιμάσω νὰ διαπιστώσω τινὰ ἐκ τῶν χασμάτων τῆς ἀμύνης ἡμῶν κατὰ τοῦ ἠθικοῦ ἐχθροῦ, νὰ ἀποκαλύψω δὲν. διὰ τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν εἶναι τὸσον ἀλγεινῶς ἀσθενὴς εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς συγχρόνου καταστάσεως. Τοῦτο δὲ θὰ πράξω προβάλλων ἐνώπιον ὧν τέσσαρας δια-κρίσεις μεγάλῃς σπουδαιότητος, αἱ ὁποῖαι γενικῶς ἀγνοοῦνται καὶ ἀνευ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ὁποίων

καθίσταται φυσικῶς ἀδύνατος ἡ ἐπαναφορὰ εἰς τὸν Χριστὸν τῆς συνειδήσεως τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων,

Ἡ πρώτη διάκρισις, τὴν ὁποῖαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ κόσμος. Ὅλοι εἴμεθα, ἐν τῇ πραγματικότητι, μέλη δύο βασιλείων, δύο πόλεων μετὰ διπλῆς νομιμοπροσόντης. Ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν τοῦτο πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅταν ὁμιλῶμεν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ ἡθικῶν ζητημάτων. Καὶ ἐνῷ ἔχομεν καθήκον νὰ προσκαλέσωμεν τοὺς ἀνθρώπους εἰς μετάνοιαν καὶ τὴν δόξιν τῆς ἐν χάριτι ζωῆς, δὲν δικαιοῦμεθα ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐπιθέσωμεν ἐπὶ τῶν μήπω μετανοησάντων ὅλον τὸν ζυγὸν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Πρὶν δὲ ἡ ὁμιλήσωμεν ἐπὶ ζητημάτων ἡθικῶν ὀφείλομεν ἐπιμελῶς νὰ ἐξετάζωμεν ποῖαν ἐκ τῶν δύο ὡς ἄνω τάξεων ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν· τοὺς ἐν χάριτι ζῶντας καὶ εὐρισκομένους, ἢ τοὺς ἐκτὸς αὐτῆς ὑπάρχοντας. Διότι ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται ἡ γλῶσσα τὴν ὁποῖαν πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσωμεν, ἂν ἐπιθυμοῦμεν νὰ τελεσφορήσουν οἱ λόγοι καὶ τὰ κηρύγματα ἡμῶν. Δίδωμεν ἐν παράδειγμα πρὸς διευκρίνισιν τοῦ πράγματος. Φαντασθῶμεν ἱεραπόστολὸν τινα εὐρισκόμενον ἐν τῇ μέσῃ φυλῇ εἰδωλολατρῶν τόσον πρωτογενῶν, ὥστε ἡ περὶ γάμου ἀντιληψὶς αὐτῶν νὰ μὴ εἶναι ἄλλη εἰμὴ ἡ ἄνευ διακρίσεως πολυμιξία. Ἐφόσον κατορθώσῃ νὰ κερδίσῃ τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν καθήκον ἔχει νὰ ἀξιόσῃ τὴν μονογαμίαν μεταξὺ αὐτῶν. Ταυτοχρόνως ὅμως οὗτος γίνεται ὁ σύμβουλος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς κεκηρυγμένου ὑπὲρ τῆς πολυμιξίας. Ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ἡ θέσις τοῦ ἱεραποστόλου; Ἐπιμένων εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ μονογαμία εἶναι ὁ μόνος καὶ ἀποκλειστικὸς κανὼν διὰ τοὺς χριστιανούς, ὁ ἱεραπόστολος ἀναμφιβόλως ὀφείλει νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς ἵνα πείσῃ αὐτὸν ὅπως τουλάχιστον θεσπίσῃ εὐτακτον πολυγαμίαν ἀντικαθιστῶν δι' αὐτῆς τὴν εὐτακτον καὶ ἄνευ διακρίσεως πολυμιξίαν. Καὶ μολοντί ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι δυνατόν νὰ παρεξηγηθῇ, ἐν τούτοις, ἐν προκειμένῳ, οὗτος πράττει τὸ ὀρθόν. Διότι τὸ χριστιανικὸν ἰδεώδες ὀφείλει τις νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς χριστιανούς, ὅχι ὅμως καὶ εἰς τοὺς μὴ τοιούτους. Εἰς πολλὰ σημερινὰ βιβλία πραγματευόμενα ἡθικὰ προβλήματα ἡ διάκρισις αὕτη ἀγνοεῖται. Ἡ δυσκολία ἀναμφιβόλως γεννᾶται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πολλοί, οὔτινες δὲν εἶναι χριστιανοὶ κατὰ τὰς σκέψεις καὶ τὴν ζωὴν, εἶναι τοιοῦτοι μ' ὅλα ταῦτα λόγῳ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν. Πλὴν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωροῦνται ὡς τοιοῦτοι ἐκείνοι οὔτινες δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μὲ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν.

Ὡσαύτως δεόν νὰ γίνηται ἡ διάκρισις μεταξὺ πράξεως κακῆς καὶ πράξεως ἀξιωμαίου καὶ πράξεως καλῆς καὶ πράξεως ἀξιοπαύου. Μία πράξις εἶναι κακὴ, ὅταν εἶναι ἀντιθετὸς πρὸς τὸ θεῖον θέλημα· καὶ εἶναι μόνον ἀξιόμειμτος, ὅταν γίνεται ὑπὸ τινος ὅστις εἶναι

πεπεισμένος ὅτι εἶναι κακὴ, ἐπιμένει ὅμως διαπράττειν αὐτήν. Π.χ. ὁ ἱεροεξεταστής, ὅστις εἶχεν ἔργον νὰ καίῃ τὰς μαγίσσας ζώσας, καίπερ ἀκουσίως, διέπραττε πρᾶξιν κακὴν καὶ ἦτο μόνον ἀξιόμειμτος, διότι παρὰ τὰ ἀνθρώπινά του ἔνστικτα ἔκαμνεν ὅ,τι ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι καθήκον του.

Ἑτέρα διάκρισις· μεταξύ δημοσίας πειθαρχίας καὶ ποιμαντορικῆς προτροπῆς. Ἡ πρώτη ἀφορᾷ ὁρισμένους μόνον ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου. Δύναται τις νὰ εἶναι ὑποκριτής, ἄπιστος, σκώπτης τοῦ Θεοῦ, ἐφόσον ὅμως δὲν ἐξωτερικεύει τὰ ἐσωτερικά του συναισθήματα διὰ λόγου ἢ δι' ἔργου εὐρίσκεται ἐκτὸς τῆς δικαιοδοσίας τῆς δημοσίας πειθαρχίας. Ὅτι ἐνδιαφέρει τὴν πειθαρχίαν εἶναι· «ἡ προσβολὴ εἶναι δημοσία ἢ οὐκ». Ἑτέρον εἶναι ἡ ποιμαντορικὴ προτροπή. Πολλὰ τῶν ἡθικῶν προβλημάτων εἶναι ζητήματα ἀφορῶντα τὴν δευτέραν καὶ οὐχὶ τὴν πρώτην. Ὅπου δὲ ζήτημά τι ἐφάπτεται καὶ τῶν δύο τούτων δικαιοδοσιῶν, ἡ διαπραγματεύσις αὐτοῦ ἐν τῇ μιᾷ δικαιοδοσίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρει τῆς ἐν τῇ ἄλλῃ. Τὸ πρακτικὸν συμπέρασμα εἶναι πολὺ ἀπλοῦν. Εἶναι ἄκρως ἐπικίνδυνον νὰ διαπραγματεύεται τις ζητήματα τὰ ὅποια εἶναι ἐπιδεκτικά μόνον ποιμαντορικῆς προτροπῆς, ἐν τῇ αὐτῇ διδλίῃ καὶ τῇ αὐτῇ συζητήσῃ ὡς ζητήματα, τὰ ὅποια ὑπάρχοντα καὶ εἰς τὴν πειθαρχίαν. Π.χ. Ἐπειδὴ ἡ σύναψις δευτέρου γάμου διεzeugμένων προσώπων καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν γεννήσεων εἶνε ἀμφοτέρω ζητήματα ἀφορῶντα τὸν γάμον, οἱ χριστιανοὶ ἡθικολογοὶ συχνάκις διαπραγματεύονται αὐτὰ ὁμοῦ. Τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν· εἰς τὴν προκειμένου περὶ τοῦ διαζυγίου ὑπάρχει δημοσιότης ἀναπόφευκτος, ἥτις ὑπάγει τὸ διαζύγιον εἰς τὰ ζητήματα τῆς πειθαρχίας· ἐνῷ ἐν τῇ πράξει τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων ὑπάρχει μυστικότης ἀναπόφευκτος, ἥτις ἀπομακρύνει τὸ ζήτημα τοῦτο ἐκ τῆς σφαίρας τῆς δημοσίας πειθαρχίας. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ὅσον ἀφορᾷ τὸ διαζύγιον ἐρωτῶμεν· «τί ὀφείλει νὰ πράξῃ περὶ αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία»; Ἐνῷ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐνθα περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων ὁ λόγος τίθεται τὸ ἐρώτημα· «τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ὁ χριστιανός».

Ἐπὶ τῆς τετάρτης διακρίσεως ὁ ῥήτωρ εἶπεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ ὁ χρόνος νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς ποῖα πράγματα εἶναι κακὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ ποῖα εἶναι τοιαῦτα λόγῳ τῶν περιστάσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας γίνονται. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶπεν, ἐν πράγμα καθ' ἑαυτὸ κακὸν εἶναι πάντοτε τοιοῦτο ἀνεξαρτήτως τῶν περιστάσεων ὑπ' ὧς γίνεται. Περὶ ἄλλων δὲ πολλῶν κακῶν δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν περισσότερον τούτου· «ὅτι εἶναι κακὸν εἰς πάσαν ὁμαλήν περίστασιν» (λ. χ. ὁ φόβος ἔχει τὰς ἐξαιρέσεις του ἐν τῇ πόλῃ καὶ τῇ θανατικῇ ἐκτελέσει).

Ὁ ἐπόμενος ὁμιλητής, ἱερεὺς ἐνορίας τινὸς τοῦ New-castle, ἐτόνισεν ὅτι εἰς τὸν μὴ ἐκκλησιασμὸν τῶν

χριστιανῶν συντελεῖ πολὺ τὸ ἐνοριακὸν σύστημα τὸ ὑπάρχον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὸ ὁποῖον χωλαίνει εἰς τὰ καίρια ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς μεταρρυθμίσεως. Δέον, εἶπε, νὰ πληρωθῶσι τὰ κενὰ τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου ἕκαστος κληρικὸς ἐν τῇ ἐνορίᾳ νὰ ἀναλάβῃ ὡρισμένον εἶδος δράσεως ἐνοριακῆς καὶ νὰ ρυθμισθῶσι τὰ τῆς λατρείας κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὅστε νὰ διδεται ἡ εὐκαιρία καὶ ἡ ἀναστροφὴ εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας νὰ ἐκκλησιασίζονται.

Μετ' αὐτὸν ἐμιλήσαν ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς ἱερεὺς τῆς Βιρμινγχαμς G. D. Rosenthal, ὁ γνωστὸς καθ' ὅσας τὴν Ἀγγλικανικὴν ὁμολογίαν καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ τοῦ ἐνθουσιώδους καὶ ἐμπνευσμένου κηρύγματος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων τοῦς ὁποίους καταβάλλει, ὥπως διατηρήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγγλοκαθολικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἐνορίᾳ του, παρὰ τὰς ἀντιδράσεις καὶ τὰ κωλύματα τὰ ὁποῖα παρεμβάλλει εἰς τὸ ἔργον τοῦ ὁ Ἐπίσκοπος, οὗ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἤδη γνωστὸς διὰ τὰς λίαν τολμηρὰς καὶ ἐπικυδύνους θεολογικὰς του γνώμας Dr Barnes. Οὗτος εἶχεν ὡς θέμα: «τὸ συζητητικὸν πνεῦμα». Οὗκ ὀλίγοι, εἶπεν, ἀπυμακρύνονται τοῦ ναοῦ καὶ τῆς λατρείας, λόγῳ τῶν ἀκαταπαύστων συζητήσεων μας· οὗτοι δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ σύμβολα τὰ ὁποῖα ὁμολογοῦμεν, ἀλλ' ἐξετάζουσι μᾶλλον τὴν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν μας. Τοῦ διαπληκτισμῶν δὲ ἐπωφελεῖται πάντοτε ὁ τύπος ὁ ὁποῖος, ἐν τῇ ἐπισήμῳ αὐτοῦ ἰδιότητι, ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς θρησκείας μόνον, ἐφόσον αὐτὴ διδῇ εἰς αὐτὸν ὕλικόν δι' ἱστορίας καὶ ἐκκυστικὰς διηγήσεις· τοιαῦτα δὲ παρέχει μόνον ἡ συζήτησις καὶ τὸ ἐριστικὸν πνεῦμα, οὐχὶ δὲ ἡ καθ' αὐτὸ λατρεία. Ἀλλ' ἂς εἰμὲν δίκαιοι. Τὸ θρησκευτικὸν περὶ ὁδικὸν καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐφημερίς εἶναι ὅπως καὶ ὁ ἄλλος τύπος· καὶ τὸ πρῶτον καθήκον πάσης ἐφημερίδος εἶναι νὰ ἐλκύῃ εἰς τὸ δυνάστην περισσώτερος ἀναγνώστης· ἡ δὲ δυνάστης νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, ἀποτυχάνει καὶ ἀποθνήσκει. Ἄν δὲ θέλῃ νὰ ἀπικτήτῃ εἰς τὸ δυνάστην περισσώτερος ἀναγνώστης, πρέπει νὰ διαπραγματεύεται ζητήματα ἀρέσκοντα αὐτοῖς· ὁ δὲ συντάκτης μίᾳς ἐφημερίδος λαμβάνει γνῶσιν περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ ὕλικου, τὸ ὁποῖον ἀρέσκονται νὰ ἀναγινώσκουν οἱ συνδρομηταὶ τοῦ ἐκ τοῦ ταχυδρομικοῦ του σέκκου. Καὶ πρέπει νὰ διαλογησώμεν εἰς τὸ ὕλικόν τῶν περιοδικῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀξιολογώμενον καὶ προξενεῖ ζημίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος ἡμῶν δὲν προέρχεται· ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ φύλλου, ἀλλ' ἐξ ἡμῶν αὐτῶν. Οὐχὶ τὰ κύρια ἄρθρα, οἷα τῆς συντάξεως, τὰ σχόλια, ἀλλ' αἱ στήλαι τῆς ἀλληλογραφίας εἶναι τὰ μάλιστα ἀξιόμμεμπτα διότι υποκλιπουν τὸ πνεῦμα τῆς ἐλλείψεως ἀνοχής, τοῦ κομματισμοῦ, τῶν ἐρίων μεταξύ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὀφείλου ὡς ἐκ τῆς θέσεως των νὰ εἶναι ἀνεγκίκοι καὶ υποχωρητικοὶ πρὸς ἀλλήλους. Μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸ νὰ πλύνωμεν τὰ ἀκάθαρτα ἐσώρροχα

μας εἰς τὴν ἀντίαν τῆς ἐνορίας, ἀποστέλλομεν καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα δέσμας ὁλοκλήρους ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν Πορτογαλλίας (ὅπου τὰ Γραφεῖα τῶν «Church Times» Σ. Α.), ὅνα πλῶσιν πρὸ τῶν ἐμμένων ὁλοκλήρου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας. Τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦδε μέρου τοῦ ἐπομένου ἰουλίου, εἴτε δὲ ἐορτάσωμεν τὴν 100ετηρίδα τῆς Ὁξφορδιανῆς κινήσεως, εἴ μὴ ἀποστέλλωμεν ἐπιτολὰς εἰς τοὺς «Ἐκκλ. Καίρους».

Ἀλλ' ἡ ἀναστροφή τῶν τῶν συνεδρίων δὲ συνεκροῇ καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

Ο. Ν. ΑΡΧΙΕΡ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

35.

Ἀνεξικακία.

(Κυρ. 14. Ματθ. — 4 Σεπτεμβ.)

... ὅσα εἶναι καὶ τὰ εἰρησὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐπὶ τὸ εἰρησὶ τῶν ἀνθρώπων.

(Ματθ. ιη' 33)

Ἰδοὺ μία ἀλήθεια, τὴν ὁποῖαν σήμερον κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει ἡ χαιμαζομένη ἀνθρωπότης! Ἀπὸ τὴν παραμέλησιν τῆς ἀληθείας ταύτης προήλθον ὅλα τὰ δεινὰ, διὰ τὰ ὁποῖα σήμερον ὀδυναῖται ὁ κόσμος ὁλοκλήρως ἡ τήρησις τῆς ὑπόσχεται τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν. Ἡ ἀνεξικακία καὶ συγχωρητικότης εἶναι ἀρεταί, θαυμαζόμενα ὑπὸ πάντων, ἀρεταί, ὅμως κατ' ἐξοχὴν χριστιανικαί.

Α' — Ὑπῆρχον βεβαίως καὶ εἰς τὴν πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ περίοδον ἄνθρωποι ἀνεξικακοὶ καὶ συγχωρητικοί. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν μακροθυμίαν τοῦ Περικλέους, τὴν ἀταραξίαν τοῦ Σωκράτους, τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Φωκίωνος; Ἀλλ' εἶνε παραδείγματα μεμνημένα, ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῆς ἀναστροφῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φύσεως. Ἀρεταὶ ἀπραγματοποίητοι, ἀκατανόητοι διὰ τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ἐθεώρουν ἐντροπὴν τὸ «ῥητίζεσθαι» ὑπὸ τῶν φίλων ταῖς κακοποιήσεσι.

Ὁ Χριστὸς ἀνῆγαγεν εἰς καθῆκον πρῶτα πάντων ἐπιβαλλόμενον τὴν πρὸς τοὺς βλάπτοντας ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τοὺς ζημιοῦντας μακροθυμίαν (Ματθ. ε', 38—45) τὴν ὁποῖαν ὁ ἴδιος ἐπρωγαματοποίησεν καθ' ὅσας τὴν ζωὴν Του, οὐχὶ ὡς ἐξαιρετικὴν τινα προῆν εἰς στιγμὴς μεγάλων ἐξάρσεων, ἀλλ' ὡς συνήθη τακτικὴν τῆς μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀναστροφῆς Του «λοιδوروμένους οὐκ ἀνταλοδοῦσαι, πάσχοντες οὐκ ἐκτελεῖν» (Α', Πέτρο. β', 23).

Ἐθεώρησε μάλιστα τὴν συγχωρητικότητά ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τῆς παρησίας, μεθ' ἧς δύναται ὁ πιστὸς νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Ματθ. ε', 23—24) τὴν ἔθηκεν ὡς ὅρον ἀπαραίτητον διὰ πάντα προσευχόμενον (Μάρκ. ια' 25). Ἀπατεῖ τὴν μακροθυμίαν ἀπὸ πάντων πιστῶν αἰσθανόμενον ὅτι ἔχει ἀνάγκην συγχωρήσεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (Ματθ. στ', 14—15, ιη', 35). Ἠξίωσε νὰ προβάλλωμεν καὶ ἡμεῖς

τὴν συγχωρητικότητα μας ὡς ὅσον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅταν ζητῶμεν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» (Αὐτόθ. η'. 12).

Β.—Τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐτήρησαν πάντες οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνδρες «ἐὺλογοῦντες τοὺς καταρωμένους καὶ ἀγαθοποιοῦντες τοὺς κακοποιούντας αὐτοὺς» (Ματθ. ε'. 44). Ἀνέκαθεν δὲ ἡ χριστιανὴ Ἐκκλησία πηχτεὶ ἀπὸ τῆς σωτηρίας τῶν διωκτῶν. Τῆς καὶ ἀπὸ τοῦς πιστοὺς νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψει ὅτι ἀκριβὲς εἰς τοῦτο θὰ διαφέρει ἡ «δικαιοσύνη» αὐτῶν ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τοῦ κόσμου (Αὐτόθ. ε'. 20), εἰς τὴν δ. ἡ ν. θὰ βλέπωσιν ἑαυτοὺς ὑποχρεοῦς ἀπέναντι παντὸς ἀνθρώπου, ὡς ἀδελφοῦ, ὅσον δηποτε καὶ ἂν ἔχωσι βλοβῆ παρ' αὐτοῦ (Λουκ. η'. 32—36).

Τίς δύναται νὰ λησμονήσῃ τὸν Πρωτομάρτυρα Στέφανον εὐχόμενον ὑπὲρ τῶν λιθοβολούντων αὐτὸν (Πράξ. ζ'. 59, 60), κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Κυρίου, ὅστις ἠνέχθη ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν; (Λουκ. κγ'. 34).

Καὶ ὅμως ἔρχονται περιστάσεις, καθ' ἃς δυσκολεύονται οἱ ἄνθρωποι νὰ συναισθανθῶσι τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας, τῆς ὁποίας γίνονται ἔνοχοι διὰ τῆς μνησικακίας των. Λησμονοῦμεν ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμεῖς πταίμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπανειλημμένως ζητοῦμεν παρ' Αὐτοῦ συγχώρησιν· λησμονοῦμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑποκαίμεθα εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ λησμονήσωμεν τὸν ἀδελφόν μας.

Ἐντεῦθεν «ἔροις, ζήλοι, θυμοί» (Γαλάτ. ε'. 20) καὶ ὅλη ἡ παρατηρουμένη ἀκαταστασία Ἐντεῦθεν ἡ πικρία ἡ κατατρώγουσα τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἔλλειψις τῆς χαρᾶς, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται μόνῃ ἡ ἀγαπῶσα ψυχὴ.

Ποῖος δὲν θὰ ἐξήλευε τὴν γαλήνην τοῦ Δαβὶδ καὶ τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ὅτε δὲν ἐξεδίκηθη τὸν Σαούλ, ἐνῷ οἱ σύντροφοί του τῷ ἔλεγον ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἔστειλε πλησίον του, διὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ; Δύναται νὰ ὑποσῇ νίκη μεγαλειτέρα ἐκεῖνης ἣν πραγματοποιεῖ ὁ ἀνεξίτητος καὶ εἰρηνικός.

Δυστυχῶς ἀκόμη ἐπαρχαὶ ὁλόκληροι εἰς τὴν χώραν μας στενάζουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ τῶν προλήψεων περὶ ἐκδικήσεως, καὶ καθ' ἑκάστην ὀρνοῦμεν ἀνθρώπινα θύματα, ζωὰς προσώπων· κατερχομένας εἰς τὸν τάφον καὶ ψυχὰς ἀδίκως ὑπὸ τῆς προλήψεως εἰς τὸ ἔγκλημα παρασυρομένας. Ἔως πότε πλέον;

Μὴ πλανώμεθαι. Αἱ προλήψεις δὲν ἐκρίζυνται καὶ ἡ ἀγάπη δὲν δύναται νὰ γίνῃ κτῆμα πραγματικὸν τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν πράγματι δὲν ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὸν Χριστόν. Τὸ καθήκον τῶν πιστῶν εἶναι νὰ ἀποτελέσωσι τὴν πρωτοπορίαν διὰ τὴν βασιλείαν τῆς ἀγάπης ἡ ὁποία πρὸ παντὸς ὀφείλει νὰ πραγματοποιητῇ μεταξὺ αὐτῶν (Ἰω. ιγ'. 35).

37.

Ἡ ἀξία τῆς πίστεως

(Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως—11 Σεπτ. 1934.)

... ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολέται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. γ'. 15).

Ἡ Ἐκκλησία προπαρασκευάζει τοὺς πιστοὺς διὰ

τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Καὶ διακηρύσσει σήμερον τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς πίστεως εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις καθηγίασε τὸν Σταυρὸν διὰ τοῦ Αἵματος τῆς ὑπεράτης Θυσίας. Ἀς ἐγκύψωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν μελέτην τοῦ σωτηρίου τούτου ζητήματος καὶ ἃς ἀνυσθῶμεν δύναμιν ἀπὸ τὰ νήματα τοῦ Αἵματος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ἀναλωθῶμεν ὑπὸ τὸ καύσινος τῆς κυριαρχούσης ἁμαρτίας.

Α.—Ἀποτελοῦσιν ἰδίαν κοινωνίαν «ἐκλεκτὴν» οἱ ἅς Χριστὸν πιστεύσαντες· ἔτι καὶ οὐκ αἱ ἀφορίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ κόσμου, οἱ ἔχοντες ὑποχρέωσιν νὰ τηρηθῶσιν «ἀπὸ τοῦ πονηροῦ», οἱ ἡγιασμένοι διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, οἱ ἔχοντες ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

Ἐχομεν ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ πιστοί, ἐπίγνωσιν τῆς τοιαύτης ἡμῶν ιδιότητος: Μαρτυρεῖ ἡ ζωὴ μας, ὅτι ὑπολογίζομεν πολὺ τὴν ιδιότητά μας ὡς μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὃν ἡ ζωὴ πρέπει εἰς δοξαν Θεοῦ νὰ δαπανᾷται; Εἶναι ἡ σημερινὴ μορφή τῶν χριστιανικῶν λεγομένων κοινωνιῶν ἡ ἀριζούσα εἰς τοὺς ὁπαδούς τῆς Αἰωνίας Ἀγάπης; Ἐχομεν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς πραγματικὴν πηγὴν καὶ ὡς κύριον κέντρον τῆς ζωτικότητος μας; Κυβερνᾷ, μὴ λέξει, ὁ Χριστὸς τὴν ζωὴν μας;...

Ἀς φροντίσῃ ἕκαστος ν' ἀπαντήσῃ ἐνδομύχως εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα... Καὶ τί δὲν θὰ ἀνακαλήψωμεν, δυστυχῶς, ἂν ἀπλῶς ἐπισκοπήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἔργων μας!...

Καὶ ὅμως θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ ἐκποδὸς τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ ἐπιβῇ· ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολέται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Εἶναι πρόθυμος ὁ Κύριος ν' ἀναπληρώσῃ διὰ τῆς χάριτος Του τὴν ἀσθένειαν τὴν ἰδικὴν μας, ἐὰν εὐλογοῦντως πιστεύωμεν εἰς αὐτόν. Δὲν θέλει νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ χαθῶμεν...

Ἔως πό ε, ἄνθρωποι, θὰ κοιμώμεθα!

Β.—Ἀς μὴ εἴπῃ τις ὅμως «ἐγὼ πιστεύω», χωρὶς νὰ ἀποδεικνύῃ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν Του ὅτι κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν πίσιν του. Ἀς μὴ νομισθῇ ὅτι εἶναι ἀρκετὸν νὰ δεχθῇ τις μερικὰς θεωρητικὰς ἀληθείας, ὅπως δέχεται οἰασδήποτε ἄλλας γνώσεις· ἐπιστημονικὰς δὲν εἶναι τοῦτο ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν· «καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φοβέονται» (Ἰακώβ. β'. 19).

Χρείζεται συνέπεια πρὸς τὰς θεωρητικὰς ἀληθείας, ἀπαιτεῖται ὅπως ὁλόκληρος ὁ ψυχικὸς κόσμος τοῦ ἀνθρώπου μεταβληθῇ, ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις πρέπει νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, πᾶσαι αἱ ἀνθρώπινα ἐπιθυμίαι νὰ ἐξαγιασθῶσιν, ἡ ζωὴ ὁλόκληρος τοῦ πιστοῦ νὰ εἶναι ἐμφάνισις τοῦ ἐνοικιούντος ἐν αὐτῷ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀνήκει ἡ πληροφροσύνη ὅτι «ἔχει ζωὴν αἰώνιον», τῆς ὁποίας τὸν ἀρραβῶνα δέχεται ἀπὸ τῆς παρούσης στιγμῆς. Εἰς τὸν πιστὸν τοῦτον ἐδόθη ἡ δύναμις νὰ μετακινή τὰ ὄρη (Ματθ. ιζ'. 20) νὰ πατή «ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. ι'. 19), νὰ μὴ δύναται ν' ἀδκηθῇ ἀπὸ τίποτε, νὰ ἔχῃ βαθεῖαν καὶ ἀδιατάρακτον τὴν ἀνάπαισιν τῆς ψυχῆς του (Ματθ. ια'. 29).

Ἀπὸ τοῦ τοιούτου πιστοῦ ἀνελθεῖ παρηγορίαν ὁ

τεθλιμμένος και στήριγμα ὁ κλονιζόμενος και φῶς ὁ ἄγνωστος τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Οἱ τοιοῦτοι πιστοὶ εἶναι «λύχνοι καιόμενοι και φαίνοντες» ἐν τῷ κόσμῳ (Ψαλ. 135). Αὐτοὶ ἀποτελοῦσι τὸ «ἄλας», τὸ ὁποῖον εὐὰ προλάβῃ τὴν σήψιν τοῦ κόσμου (Ματθ. 5, 131) και τὴν «ζύμην», ἥτις θὰ ζυμώσῃ «ὅλον τὸ φύραμα» (Α΄ Κορ. 5, 6).

Πράγματι παρ' αὐτοῖς ἀποδεικνύεται πόσον εἶναι «θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ»!

Πίστις λοιπὸν, ζῶσα και ἐνεργὸς. Πίστις ζῶσα και ἐν παντὶ ἐκδηλουμένη. Πίστις ἐπιβάλλουσα ἀπολυτὸν εἰς τὸ θεῖον θέλημα ὑποταγήν. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς σωτηρίας, ἡ ἐγγύησις τῆς ἐπικρατήσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ και ἐπὶ τῆς γῆς (Ματθ. 7, 10).

E. F. M.

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΩΝ ΤΙΜΙΩΝ ΔΩΡΩΝ

Κύριε Διευθυντά τῆς «Ἐκκλησίας».

Θερμῶς ευχαριστῶ διὰ τὴν «διατάφησιν» εἰς ἣν ἡ συντακτικὴ τοῦ περιοδικοῦ ὁμῶν εὐθεώρησε σκόπιμον ὡς πρὸς ἐν τῷ ὅπ' ἀριθ. 31-32 φύλλῳ αὐτοῦ, ἐπὶ σημείον ἀρθροῦ μου δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὅπ' ἀριθ. 27-28 φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας», ἐν ᾧ τὴν ἄλλοις λέγω ὅτι οἱ Ἑθαγγελιστοὶ ἢ μᾶλλον τινὲς αὐτῶν συγχέουσι τὴν λατρείαν τῶν Τιμίων Δωρῶν (τὴν παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς) μὲ τὴν εὐλαβείαν τὴν ὁποῖαν (ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι) τηροῦμεν ἀπέναντι αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Προσηγιασμένων. Ὁμολογῶ ὅτι ὡς ἔχει ἡ φράσις αὕτη ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρθρῷ μου εἶναι δυνατόν νὰ προκαλέσῃ ἀπορίαν. Καὶ δικαιολογῶ πλήρως τοὺς ἐκφράσαντας τοιαύτην. Ὅτι ὁμῶς ἠθέλησα ἐκεῖ νὰ διαστειλῶ ἥτοι τοῦτο: ὅτι ὅλῃ ἐνῷ ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἀπονέμεται λατρευτικὴν τιμὴν καὶ εὐλαβείαν πρὸς τὰ Γενεὰ καὶ Πανόγια Δώρα, οὐδαμῶς συμμερίζομεθα τὴν διδασκαλίαν και πράξιν τῆς Λατρινικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καινοτομήσας ἀπὸ τοῦ 16ου περίπου αἰῶνος εἰσέγαγε τὴν «λατρείαν» τῶν Τιμίων Δωρῶν ὡς ἰσχυτέραν (ad hoc) ἀκολουθίαν. Καὶ ὁ ἄρθρῳ διακρίβῃ τῆς Θεολογικῆς ἐπιστήμης ἀδυνατῶν καὶ ὁ καὶ ὁ ἔχων ὅπ' ὀφθαλμοῦ τον κανόνα τοῦ lex orandi — lex credendi δὲν δύναται εὐρὴ νὰ πιστεύῃ ὅτι και κατὰ τὴν παλαιὰν λειτουργίαν τῶν Προσηγιασμένων Δωρῶν καὶ κατὰ τὴν μεταδεδειγμένην τῶν Ἀδελφῶν Μοναχῶν εἴτε ἐν τῷ ναῷ εἴτε εἰς οἴκους ὁφείλουσαν νὰ ἀπονέμεται λατρευτικὴν τιμὴν και προσκύνησιν και εὐλαβείαν πρὸς αὐτά. Ἐτερον ὁμῶς λατρευτικὴ προσκύνησις τῶν Τιμίων Δωρῶν ἐν ταῖς ὡς ἄνω περιπτώσεσι και ἕτερον τὸ ποιεῖν ταῦτα ἀντικείμενον ἰσχυτέρας ἐπὶ τοῦτο συνταθείσης ἀκολουθίας λατρείας. Τὸ τελευταῖον εἶναι ἄγνωστον παρ' ἡμῶν και καταδικάζεται ὡς μία τῶν πολλῶν καινοτομιῶν τῆς Λατρινικῆς Ἐκκλησίας.

Αἰνῶμεν, 8 Δεκεμβρίου, 1932

Ματ' ἐξοδικασμένης τιμῆς

Γ. Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Περὶ «ἀνοίγματος τῶν θυρῶν».

Ἐν ἀρχῇ τοῦ περιοδικοῦ «Christianisme au XX siècle» ἀπὸ τῶν τίτλων «Αἱ Θύραι ἀνοίγονται» («Les portes s'ouvrent») ἐκφράζεται ἀνακούφισις διὰ τὸ ὅτι αἱ θύραι ἀνοίχονται εἰς τὴν ἐλευθερίαν κυκλοφορίας και διάδοσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς θύραι τῆς Ἑλλάδος ἀνοίχονται ἀπὸ νῦν. Εἰς τέλος, πλητίζεται, σημειῖται δὲ και εἰς τοὺς ἀνταρτίους διατηρητοὶ τὰ ἐν τῇ βιβλίᾳ κατὰ δεκάδας χιλιάδων και μετὰ τῶν ἀρχαίων και τῶν νεωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἡ Ἀγία Γραφή «Πρὸ τοιαυτοῦ αἰῶνος οὐκ ἔχει ὁ ἀποστολικὸς σοφισμὸς παρακαλεῖται ἐκκλησιαστικῶν τῶν Ἑλλήδων: τὴν ἐποικισμένην τῶν ἱερῶν οἰκημάτων και ὁ ὅλος ἐκκλησιαστικὸν τὴν κινήσασιν νὰ ἀπαρροισῇ τὴν πώλησιν τῆς νεοελληνικῆς Κιλικίης, Παθίκης, ἐνῷ, εἰς σοφὸς προσφιλῆς και σεβαστὸς ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι, ὁ καθηγητὴς Ψυχάρως, τοῦ Collège de France, γαμβρὸς τοῦ Renan, και ὁ ποιητὴς Jean Moreas ἔχοντες τὴν δημοτικότητα τῶν ὡς ἐποστηρίζαντες τὸ δικαίωμα τῆς πώλησεως τῆς νεοελληνικῆς μεταφράσεως τῶν Ἑθαγγελίων». Καίτοι δὲ ἐν τῷ συντάγματι τῆς νεοελλήνικης δημοκρατίας ἐληνοποιήθη νὰ γείνηται μείναι τῆς ἐλευθερίας ἐν Ἑλλάδι πώλησεως τῶν Ἀγ. Γραφῶν ἐν νεοελληνικῇ μεταφράσει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸ τὸ προταγέλιον ἔτος ὁ διενθνήτης τῆς ἀστυρομίας Θεσσαλονίκης ἀπερρίσσειν εἰς τὸν πράκτορα τῆς Ἀγιογραφικῆς Ἐταιρείας τῆς Σκωτίας τὴν πώλησιν τῶν νεοελληνικῶν Ἀγίων Γραφῶν, κατασχόν δὲ τὰ ἀντίτετα αὐτῶν ἐξήτησε παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως τὴν καιαδίωσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως ὁ εἰσαγγελεὺς ἠγορήθη αὐτῇ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ κυκλοφορία τῶν ἐν λόγῳ Ἀγ. Γραφῶν δὲν ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαγορευομένη ἐπὶ τοῦ συντάγματος. Ἀπὸ τοῦ 1924 μάλιστα εἰδικὸς νόμος ἐπέτρεψε τὴν ἐλευθερίαν κυκλοφορίας τῶν Ἀγ. Γραφῶν τῶν ροεττανικῶν Ἑταιρειῶν, αἱ θύραι δ' ἠνοιχθήσαν εἰς εὐρύτεραι ἀγ' ὅταν τὴν πώλησιν τῶν ἐπετρεφῶν εἰς τοὺς πράκτορας τῶν ἐν λόγῳ ἐταιρειῶν Ἕλλητες ἀρχιερεῖς ὁποῖοι οἱ ἀπιοπολίται Θεσσαλονίκης και Κοζάνης. Καὶ ταῦτα μὲν λέγει περὶ τῶν ἀνοικτῶν ἡδὴ ἐν Ἑλλάδι θυρῶν διὰ τὴν κυκλοφορίαν τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀγιογραφικῶν ἐκδόσεων ὁ ἀποστολικὸς τοῦ «Χριστιανισμοῦ τοῦ Κ' αἰῶνος». Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα ν' ἀναπτυχθῇ τὸ πασιγνωστόν πλέον παρ' ἡμῶν ζήτημα τῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν μεταφράσεως τῶν Ἀγ. Γραφῶν, οὐδὲ νὰ καθορισθῇ ἡ στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς ἐλευθερίας μετὰ τῶν ὀρθόδοξων κυκλοφορίας τῶν. Σήμερον διὰ πάντα Ἕλληνα ὀρθόδοξον τὸ ζήτημα τῶν Ἀγίων Γραφῶν εἶναι σαφές: ἀγ' ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐνεργῇ ὡρισμένα κείμενα αὐτῶν ἐκδοθέντα ἐπὶ ἑλληνικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων, τὸ καθήκον παντὸς χριστιανοῦ εἶναι νὰ προμηθευθῇ ταῦτα μόνον τὰ κείμενα, χωρὶς τοῦτο νὰ θεωρηθῇ «κλείσιμον τῶν θυρῶν» εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτετραμμένας ἁλλοδαπὰς τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἐκδόσεις.

Δογοτεχνία καὶ ἰδανικά.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐτελεύτησεν ὁ René Bazin, μέλος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων γάλλων μυθιστοριογράφων ἀκραιφνῶς χριστιανικῶν πεποιθήσεων. Ὁ Bazin ἦτο ἔτι ἡμέτερος ὅτε ἡ φρεσιοκρατικὴ σχολὴ τοῦ Floberl ἐξεργαζέτο εἰς τὸν ὑπερφρεσιοκρατικὸν ρεαλισμὸν τοῦ Zola, διέγνω δ' αἰέτως πόσον οἱ φρεσιοκράται παρεξήρουν τὴν πραγματικότητα. Ἐνῶ οὐδ' ἐνδοχρῆστα Brunetiere ἐτόνιζεν ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἀποτελεῖται ἐξ ὀλοκλήρου ἐξ εἰρημῶν, ἐκ διαστολῶν τῆς φύσεως καὶ ἐκ χρονίως μεθύσεων. Ὁ Bazin, ἐκ παραλλήλου, διὰ τῶν λογοτεχνικῶν του ἔργων προσεπάθει νὰ πείσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος τυγχάνει πεποικισμένος δι' ἐλευθέρας βουλήσεως. Ὁ φρεσιοκράτης παρίστα τὸν ἄνθρωπον ὡς ἄσθενή δοῦλον τῶν κτηνωδῶν του ἐνστικτῶν, διότι ἦτο ἐυπεποικισμένος τὸν σκοπὸν τῆς μηχανικῆς φιλοσοφίας τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τῆς κρίσεως ταύτης ὁ Bazin ἐρίστα τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ὑπαρξὴν ἐλευθέρας βουλήσεως. Ἐνῶ δ' οἱ φρεσιοκράται ἐνησιμένουν μὲν εἰς τὴν παρόστασιν τῶν φρεσικτῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν βιομηχανικῶν πόλεων, οὐδὲν ὅμως κίρμαζον τῆς καταστάσεως προέτεινον, πολλὴ δ' ὀλίγην ἀγάπην ἔδεικνον πρὸς τοὺς ἥρωας τῶν μυθιστορίων του, ὁ Bazin, ἐξ ἐναντίας, ἔδεικνε τὸν δρόμον τῆς ἀγάπης, ἥτις μόνη δύναται νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς πόσους, τονίζων ὅτι αἱ πραγματικότητες τῆς ζωῆς δὲν ἔγκεινται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐπιπολεῖαν τῆς ὄψεως, ἀλλ' εἰς τὰ βύθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἰς τὴν ψυχὴν. Οἰονδήποτε κοινωνικὸν κακοῦ καὶ ἤθελεν ἀναλᾶβει τὴν περιγραφήν ὁ Bazin ἐν τοῖς μυθιστορήμασί του, πάντοτε ὡς σκοπὸν τῆς σπανίας ἀριστοτεχνικῆς του περιγραφῆς ἔθετε τὴν ἀνάδειξιν τῆς ἰδέας ὅτι δι' αὐτὸ ἐπάρχει μία χριστιανικὴ λύσις διάφορος ὅλως οἰαςδήποτε λύσεως ἢ τοῦ κόσμου προτεινομένης. Τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῶν λογοτεχνικῶν νόμων κατελογίζετο εἰς τὰ ἔργα του ὡς μειονέκτημα, διότι ὁ σκοπὸς τῆς πλοκῆς τοῦ μυθιστορήματος ἐτίθετο ὡς λύσις ἐκ τῶν προτέρων ἀλλ' εἶναι γεγονός παρανομιολογούμενον ὅτι τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων του εἶνε πραγματικοὶ ἄνθρωποι καὶ οὐχὶ πλαγγῶνες μηχανικαί. Τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα τοῦ Bazin «Magnificat» φέρει τὸν ἀναγνώστην εἰς ἐπαγὴν πρὸς βαθείας πνευματικῆς πραγματικότητος διότι διηγείται τὴν ἐντιμίαν τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνουν δύο καθαρὰ ψυχὰ ἀγωνιζόμεναι νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν βοήθησιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ζωὴν των. Πόσον μεγάλην δύναμιν ἀποτελεῖ διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, λογοτεχνία ὑφύοσα τοὺς ἀναγνώστας τῆς εἰς τὰ ἡμετέρα ἰδανικά τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῶν ὁποίων ἀνώτερα δὲν ὑπάρχουν, εἶνε εὐνόητον. Ἡ ἑλληνικὴ λογοτεχνία δὲν εἶνε ὅλως ἄμοιρος τοιοῦτων ἐργατῶν τοῦ καλοῦ λόγου ἀλλὰ θὰ ἤρχετό τις πικροτέρως τὰς φάλαγγας των ἐν ἐποχῇ μάλιστα, καθ' ἣν εἰς τὴν ἀδελφὰν πνευματικὴν περιεργίαν τῆς ἐλληνίδος νεότητος προσφέρονται ἄφθογα τὰ ψυχροθόρα ἑδεσμάτα.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εἰς ἀτιμόσφαιραν ἀληθοῦς μυσταγωγίας διεξήχθη τὴν 10 Ἰουλίου ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων εἰς τοὺς πρώτους ἀποφοίτους τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς, ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν. Ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἀπαρτιζομένου ἀπὸ τὰς ἀρχάς καὶ βουλευτὰς καὶ γενουσιαστὰς τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων, ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου καὶ λοιποὺς λογίους, μετὰ τὸν νενομισμένον ἀγιασμὸν ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Πανὸς Ἀρχιμ. Ἀβέρκιος Παπαδόπουλος ἀνεσκόπησε τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ιδρύσεως καὶ διέγραψε τοὺς εὐρυτάτους αὐτοῦ σκοποὺς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον, ἐκφράσας τὴν γενικὴν πεποίθησιν περὶ τῆς τελικῆς αὐτοῦ ἐπιτυχίας. Μετ' αὐτὸν εἰς ἐκ τῶν ἀπολυομένων μαθητῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν συναδέλφων του παρέσχεν εἰς τόνον συγκλητικῶν ἐνορχον ὑπόσχασιν ὅτι θὰ φανῶσιν ἀντάξιοι τῶν ἐπ' αὐτοὺς στηριζομένων προσδοκιῶν. Μετ' ὁ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδων καὶ προϊστάμενος τῆς σεμνῆς τελετῆς ἐν βαδυστάτῃ συγκινήσει ἐξέθηκε τοὺς λόγους τοὺς ἐπαγορεύσαντας τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ ὡς τοῦ μόνου παρ' ἡμῖν ἀγροτικοῦ Ἱεροδιδασκαλείου, ἐκφράσας δὲ τὴν ικανοποίησιν του διὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἐπιτελεσθὲν ἔργον, διεκήρυξε τὸν πόθον του διὰ ἀγάγῃ αὐτὸ εἰς αἴσιον πέρας καὶ ἀπένειμεν εἰς τοὺς ἀπολυομένους τὰ πτυχία των. Ἐπικολούθησαν ἐνθουσιάζεις προσφωνήσεις τοῦ ἀναπληροῦντος τὸν Γενικὸν Διοικητὴν Ἡπειροῦ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Γ. Θεοδοιράκη ὡς καὶ τοῦ ἀναπληροῦντος τὸν γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν Γυμνασιάρχου κ. Δ. Σακελλαρίδου, τὴν ὅλην δὲ τελετὴν ἐπεσφράγισεν ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Ἰωαννίνων κ. Εὐρ. Σούρλα πρὸς τὸ ἀδελφὸν Ἱδρυμα, τοῦ ὁποῖου ἐξῆρε τὴν πανελλήνιον σπουδαιότητα, τονίσας ὅτι χάρις εἰς τὸν ἀγροτικὸν του χαρακτῆρα ἔμπεδοι εἰς τοὺς τροφίμους του τὴν συνειδήσιν τῆς ἐδαφικῆς προσκολλήσεως, ἥτις παραλλήλως πρὸς τὴν λαογνωσίαν ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην αὐτῆς ἔννοιαν ἀποτελεῖ αὐτὸ τοῦτο τὴν οὐσίαν τοῦ νεωτέρου Σχολείου.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐδέσσης τὴν φιλανθρωπίαν ἐσκοῦσι δύο φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα: τὸ Οἰκοτροφεῖον ἀρρένων καὶ ὁ Παιδικὸς σταθμὸς. Τούτων τὸ πρῶτον, οὐ ἀντιπρόεδρος τυγχάνει ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἐδέσσης κ. Κωνσταντῖος, διατρέφει καὶ εκπαιδεύει τὰ ὀρφανὰ δαπάναις τοῦ κράτους· ὁ δὲ Παιδικὸς σταθμὸς, τελῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Σ., περιθάλπει καὶ διατρέφει τὰ ὀρφανὰ 3—4 ἐτῶν τῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις ἐργαζομένων μητέρων. Πρὸς τοῖς ἱδρύμασι τούτοις ὑπὲρ τῶν πενομένων καὶ πασχόντων μεριμνῶσι καὶ φιλανθρωπικὰ σωματεῖα τῇ ἐνισχύσει τῆς Ἐκκλησίας· εἶνε δὲ ταῦτα ἡ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν» προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου, καὶ ὁ «Σύλλογος Δεσποινίδων» ἱδρυθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Σ. καὶ συντηρῶν Πρακτικὴν σχολὴν κορασίων ὑπὸ τὸν Κατηχητικὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ διδάσκονται εἰς κυριακὰ μαθήματα τὰ ξενόγλωσσα κοράσια, πρὸ τινος δὲ μεταβληθεὶς εἰς φιλανθρωπικὸν σωματεῖον. Πρὸς στήριξιν τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν ὁ σεβ. μητροπολίτης ἱδρυσεν καὶ Ταμεῖον Πτωχῶν ὑπερδιευθύνει δὲ ἐπιτροπῶν κατὰ ἐνορίας καὶ δαπανᾷ κατ' ἔτος περὶ τὰς 20.000 δρχ. Ἡ δὲ κοινωνικὴ δράσις τῆς μητροπόλεως ἐκδηλοῦται διὰ διαλέξεων κοινωνικοῦ περιεχομένου καὶ διὰ συστάσεως σωματείων φιλοπροσόδων ἐπιδικούντων τὴν ἐν παραλλήλῳ μόρ-

φωσιν τοῦ χαρακτήρος. Διὰ τὴν ἠθικοθηρασκευτικὴν δὲ κατάρτισιν τοῦ λαοῦ προνοίᾳ τοῦ σεβ. μητροπολίτου ἐκδίδεται καὶ διανέμεται δωρεὰν εἰς τὰς ἀποροὺς λαϊκὰς τάξεις μνησίων περιοδικῶν. Ὁ 'Ιεροκλήριος δι' ἐτησίαν δαπάνης 12.000 δρχ.

— Ἡ ἱ. μητρόπολις Ἐλασσῶνος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διέθεσεν ἐκ τοῦ πενιχοῦ αὐτῆς Ταμείου περὶ τὰς 12.000 δρχ. ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἐνίσχυσιν δὲ τοῦ φιλανθρωπικοῦ αὐτῆς ἔργου προσήλθε καὶ τὸ Κοινοτικὸν Ταμεῖον Ἐλασσῶνος, ὅπερ τῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῆς μητροπόλεως διανέμει κατὰ τὰς παραμονάς ἰδίᾳ τῶν μεγάλων ἑορτῶν περὶ τὰς 15.000 δρχ. εἰς τοὺς πτωχοὺς. Τῆς φιλανθρωπικῆς ταύτης κινήσεως μετέχει καὶ ἡ ἱ. μονὴ Ὀλυμπιώτισσης, ἥτις διὰ τῆς μητροπόλεως ἐπερχεται ἐκαστοτε ἐπικουρὸς οὐ μόνον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ τοὺς γυμνασιῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολὺς πενομενας οἰκογενείας, δαπανῶσα περὶ τὰς 10.000 δρχ. ἐτησίως. Ὡσαύτως πρὸς ἀνακουφίσιν τῶν ἐκαστοτε εἰς τὴν ἱ. μητρόπολιν ἀποτεινομένων πτωχῶν περιφέρειται ἡ πᾶς τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, καθιερωθεῖσαν ὡς Ἡμερὰν τῶν Πτωχῶν, δισκὸς ἐν τοῖς ναοῖς ἀπόσης τῆς Ἐπαρχίας, ὧν τὸ προῖον ἀνέρχεται εἰς 8.000 περίπου δραχμὰς. Ἵνα δὲ συστηματικώτερα ἀποβῇ ἡ φιλανθρωπικὴ αὕτη κίνησις ἡ ἱ. μητρόπολις ἐπιδιώκει τὴν σύστασιν Ἀγαθοεργῶν ἐπαρχιακοῦ ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Φιλῶπων Ταμείου Ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος ἢ Ὀλυμπιώτισσα, σκοπὸν ἔχον τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν καὶ ἐνδεῶν τῆς ἐπαρχίας. Πρὸς τοὺτους ἡ ἱ. μητρόπολις, καίπερ μηδὲν ἔχουσα βοηθῶν, ἵδρυσεν ἐν τούτοις ἐν Ἐλασσῶνι Νυκτερινὴν σχολὴν λειτουργοῦσαν ἀπροσκόπτως ἀπὸ τετραετίας χάριν τῶν ἀγαθωμάτων.

— Ἡ ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως, ἐμπορούσα τέως ἐνεκα τῆς πλουσιῶς ἀμοιβομένης καπνοπαραγωγῆς, δὲν εἶχε σχεδὸν ἀνάγκην ἀσκήσεως ἰδιαιτέρας φιλανθρωπίας. Ἀρμυνομένου δ' ὑπ' ἡμῶν οἱ ἄλλοι σχεδὸν αἱ κοινότητες ἔχουσι κοινοτικοὺς ἰατροὺς ἐντεταλμένους νὰ ἐπισκέπτονται καὶ δωρεὰν τοὺς ἀποροὺς ἀσθενεῖς, ἐξ ἄλλου δ' ὅτι τὸ μὲν Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Καπνεργαζῶν διὰ τὴν πρωτεύουσιν Πράσιον, οἱ δὲ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ καὶ ἡ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπαιθρον, παρῆγον ἐπαρχίᾳ τὴν βοήθειαν εἰς τοὺς ἐπαρχιώτας, ὀλίγιστον ἀλέμενον ἐδιαφορῶν πρὸς ἀσκήσιν ἄλλης φιλανθρωπίας. Ταύτην ἀπὸ τουρκοκρατίας ἔτι ἀσκέει τὸ «Ἀλληλοβοηθητικὸν Σωματεῖον» Πράσιου, ἵδρυν ἐν ὑπὸ τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ τότε μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Σταυρίδου ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγγέλου, τοῦ ὅς μὴτροπολίτου Σηλυβρίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀποθανόντος. Τὸ σωματεῖον τοῦτο, κεντημένον καὶ ἴδιον κατάστημα παρὰ τὴν Αἴθραν τῆς πόλεως μετὰ τῆς μεγαλειότητος ἐν Πράσιῳ αἰθούσης, χρησιμοποιοῦμένης διὰ διαλέξεως τελετῶν, θεατρικῶν παραστάσεων κλ., περιορίζεται εἰς τὴν βοήθειαν τῶν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ δυστυχοῦντων, καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ἀφ' ἧς ὁμοῦ καὶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἤρξατο νὰ δοκιμάζῃ ἡ κρίσις, κατὰ τὸ δωδεκάμηρον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν συνελεύσει συγκροτηθεῖσιν ἐν τῇ ἱ. μητροπόλει συνελεγχέσων 13.000 δρχ., δι' οὗ ἐβοηθήθησαν κατὰ τὰς ἑορτὰς αἱ ἀποροὶ οἰκογενεῖαι. — Μέχρι τοῦ ἔτους 1930 31 ἐν Πράσιῳ ἐλειτούργει δαπάνη τῆς κοινότητος Νυκτερινὸν σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον προσήλθεν ἐπικουρὸς ὕλικὸς καὶ ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρόνιος, ὅστις καὶ αὐτοπροσώπως ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς ἐν αὐτῇ τῇ ἱ. μητροπόλει μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν πόρων τῆς Κοινότητος. Ἡ Α. Σ. ἐδαπάνη ἐξ ἰσῶν καὶ διὰ τὸ ἐν Μεσσίᾳ Νυκτερινὸν σχολεῖον. Ἐπειδὴ δὲ τὴν Ἐπαρχίαν λυμαίνοντα συχνότατα λύκοι ἀπὸ δεκαετίωντες τὰ κτήνη τῶν χωρικῶν, ἡ Α. Σ. προσεκήρυξεν ἀμυντὴν ἐξ ἰσῶν 500 δρχ. διὰ πάντα λυκοκτόνον. Ἐν Μεσσωρῳπῃ λειτουργεῖ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν χριστιανικὴ ἀδελφότης «Μετανοίας», διατηροῦσα μικρὰν βιβλιοθήκην καὶ ἀναγνωστήριον ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖῳ, ὅπου καὶ πᾶσαν ἐσπέραν ἐκπαιδεύει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὑπὸ μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς ἀδελφότητος διὰ τοὺς ἄρρενας, τοῦ διὰ τὰς γυναῖκας κηρύγματος γινομένου ἐν ἰδιωτικῷ οἰκῷ κατὰ τὰς

Κυριακάς. Ἡ ἐν λόγῳ ἀδελφότης εἶχεν ἱδρῦσαι καὶ μικρὸν ξενῶνα ἐν κοινοτικῷ κτιρίῳ, ἐνθα ἐφιλοξένοι τοὺς διερχομένους ξένους. — Ἐν τῇ μητροπόλει π. νοοίᾳ τοῦ σεβ. μητροπολίτου ἐσχηματίσθη πυρὴν μικροῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε συνεκεντρώθησαν ἐξ ἐλεπί-γραφῶν ἀνάγλυφοι πλάκες.

— Πάντων τῶν ἐν Ζακύνθῳ πολυειδῶν καὶ πρὸς ποικίλους φιλανθρωπικοὺς καὶ ἄλλους κοινωφελεῖς σκοποὺς λειτουργούντων ἰδρυμάτων πρόεδρος τυγχάνει ὁ σεβ. μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Διονύσιος, ὑπὸ τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ ὁποίου ἐμπειρίαν καὶ καθυπόγησιν δεξάγεται τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἶνε δὲ τὰ καθιδρυμένα ταῦτα: α) Τὸ Νοσοκομεῖον καὶ Ὀρφανοτροφεῖον, ἐν οἷς εὐρίσκουσι θεράπειαν, νοσηλείαν καὶ περιθαλπίαν δωρεὰν οἱ ἐνδεεῖς, ἀποροὶ καὶ πτωχοὶ ἀσθενεῖς, ἐκ δὲ τυγχάνουσι μητρικῆς περιθαλψέως καὶ βρέφη ἀγνώστων γεννητόρων, περὶ ὧν λαμβάνεται φροντίς μέχρι τῆς πλήρους αὐτῶν ἀποκαταστάσεως. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ ἰδρύματι ἐνοσηλευθήσαν 150 αἰτοροὶ ἀσθενεῖς, ἐγένοντο δὲ δεκάτ' 25 ὄντιγενῆ βρέφη. β) Τὸ Πτωχοκομεῖον ἢ Προνοία, ἐν ᾧ περιθαλπνεται ἀποροὶ νέοντες καὶ γράται ἢ καὶ στεγάζονται ἀπλῶς ἄνευ τροφῆς ἄλλοι προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν πέντητες. γ) Τὸ «Εὐπρεπὲς Καταφύγιον» Μαρτυνέγκου, ἐν τῷ εὐρεπεί τοῦ ὁποίου μεγάρῳ εὐρίσκουσιν ἀριστοκρατικὴν σχεδὸν περιποίησιν πάντες οἱ τὰ πρῶτα μὲν ἐν τῇ ζακυνθίνῃ κοινωσίᾳ φέρονται, περὶ τὰς δυσμὰς δὲ τοῦ βίου αὐτῶν ἀνυψήσαντες καὶ δοκιμαζόμενοι δ) Τὸ Βυδάλειον, τοῦτο κατὰ τὴν διαθήκην διοικούμενον ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου δι' ἐπιτρόπων διατηρεῖ ἐφημέριον διὰ τοὺς ἀδυνατοῦντας νὰ συντηρήσων αὐτὸν κατοικοῦς τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ Τσιλιβῆ. ε) Τὸ «Κληροδοτήριον Ἀθηναῖδος Ψιμάρη», ἐκ τῶν ἐνταφίων τοῦ ὁποίου προσάδων διὰ κλήρου κατ' ἔτος προικίζονται τρεῖς πτωχοὶ καὶ ἀμείψονται διαγωγῆς νεάνιδες, γεννηθεῖσαι καὶ κατοικοῦσαι ἐν Ζακύνθῳ. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἤρξατο λειτουργεῖν κανονικῶς ἀπὸ τοῦ 895 ἔχον ὡς κεφάλαιον δρχ. 88.000, αἵτινες σήμερον ἀνήλθον εἰς 383.000. Αἱ διὰ πεντακισχίλιων νῦν ἐκάστη δρχ. προικιζόμεναι κατ' ἔτος τρεῖς νεάνιδες φέρουσι τὸ ὄνομα «Ἀθηναῖς». ζ) Τὸ «Μιχαεῖον Ἰδρυμα», δαπάναις τοῦ ὁποίου ἀποστελλονται εἰς Εὐρώπην πρὸς ἐκμάθησιν τεχνῶν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀποροὶ νεοὶ ζακυνθιοὶ, ἀπόφοιτοι τοῦ γυμνασίου. η) Τὸ ἐν Τρογέστῃ «Κληροδοτήριον Δεσποῦ νῆς καὶ Ἀγγέλου Γιαννικέση», ἐκ τῶν πόρων τοῦ ὁποίου ἐνίσχυνται ἐτησίως διὰ κλήρου δύο ἄποροι μεμνηστευόμενοι νεανίδες ζακυνθιοῖ. θ) Τὸ ἀριστάτατον «Δεονταράκειον Ἰδρυμα», νῦν κατασκευαζόμενον καὶ διακατανομιζόμενον. — Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μερμῶν ἡ Α. Σ. προδύνηε καὶ περὶ ἱδρύσεως ἐν Ζακύνθῳ Χριστιανικοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, καταρτίσας δ' ἐπιτροπὴν ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1919 ἐξ ἱερέων καὶ ἐπιστημόνων, ἀνέβηκεν εἰς αὐτὴν τὴν περιγραφήν, τὴν προφύλαξιν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν καλλιτεχνικῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἀμφίων καὶ σκευῶν τῶν ἐν Ζακύνθῳ ναῶν, ὡς καὶ τὴν εἰς αὐτὸ περισπλομένην καὶ ταξινομησιν πασῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ μὴ ἐν τοῖς ναοῖς εὐρίσκμενων εἰκόνων καὶ ὧν ἱερὸν σκευῶν. Οὕτω ἑκαστος τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἱερῶν ναῶν, τῆς τε πόλεως καὶ τῆς ὑπαθροῦ, ἀποτελεῖ, διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἱερὰ κειμήλια, ἴδιον βυζαντινὸν μνημεῖον, μάλιστα δὲ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου «Φανερωμένης». Ἐπ' ἴσης ἡ Α. Σ. προῖσταται τῆς Ἑσπερινῆς σχολῆς ἀπόρων ἐργαζομένων παίδων, ἐν ᾗ διδάσκονται οὗτοι καὶ ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, μερμὶ δὲ καὶ περὶ ἀσθεγῆς εἰς τὸ «ἀπορωτικὸν Ἰδρυμα προστασίας Παιδιῶν», εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Οἶκον τῶν Τυφλῶν καὶ εἰς τὸ ἐν Βουλιαγμένῃ Ἐκκλησιαστικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, ἐποπτεύει δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου γινομένου διὰ τοῦ ἱεροκλήριου τῆς νήσου καὶ τοῦ κ. ἡγῆτου τῶν θρησκευτικῶν τοῦ ἐν Ζακύνθῳ γυμνασίου.

— Πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου τῆς φιλανθρωπίας ἐν τῇ ἱ. μητροπόλει Ζιχνῶν ὁ σεβ. μητροπολίτης κ. Ἀλέξανδρος ἄνα τῇ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐγκαθιδρύσει αὐτοῦ ἐμεμνηνησεν ἀμέσως περὶ ἱδρύσεως ἐν τῇ Νέᾳ Ζιχνῇ καὶ ἐν πάσαις ταῖς κ. νότῃ τῆς ἐπαρχίας Φιλοπαιθῶν Ἀδελφωτικῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων, τὰ μάλιστα συμβαλόντων μέχρι

ἐσχάτων εἰς τὴν ἀνακούφισιν πλείστων ἀπόρων οἰκογενειῶν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν βοήθειαν πτωχῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Δυστυχῶς ἡ πρὸ ἔτους ἐκτραγέῃ αὐτοῖς ἐπιτείνασα τὴν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας οἵτινες ἀσχολοῦνται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν καπνοκαλλιέργειαν, ἀνέστειλε τὴν δρασίν τῶν εὐεργετικῶν τούτων σωματείων. Παρὰ τοῦτο ὅμως ἡ φιλανθρωπία δὲν ἐπαυσεν ἀσκουμένη, διότι κατὰ τὰς μεγάλας ἰδίᾳ ἐορτὰς τοῦ ἔτους ἡ μητροπολις ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι τὸ κέντρον καὶ ὁ μοχλὸς πάσης φιλανθρωπικῆς κινήσεως καὶ ζωῆς. ὑπὸ τὴν προεδρίαν καὶ τῇ ἐισηγήσει τοῦ σεβ. μητροπολίτου πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐπαρχίας, οἱ ὑπάλληλοι, οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων καὶ ἱκανοὶ τῶν προκρίτων καταρτίζονται ἐπιτροπαὶ εὐχαρίστως ἀναλαμβάνουσιν τὴν συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν δυστυχούντων· εἰδικῶς δ' ἐνταῦθα μνημονεύεται ἡ εὐσεβὴς εἰκογένεια Ναιολαΐδου, ἥτις κατὰ τὸ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τῆς μνημόσυνον τῇ συστάσει τοῦ σεβ. μητροπολίτου διένειμε διὰ τῆς μητροπόλεως εἰς τὸν γόνυ ἀπόρους καὶ ἐνδεεῖς τῆς Ν. Ζίχνης ὑπὲρ τὰς τετρακοσίας ὀκάδας ἀλεύρου. Ὅπως δὲ ποτε, παρὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν πόρων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ—ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῇ οὕτε τράπεζαι ὑπάρχουσιν, οὕτε βιομήχανοι, οὕτε ἐμποροὶ, οὕτε ἐν γένει πλούσιοι—καὶ οἱ ἐντόπιοι πτωχοὶ ἐπαρκῶς ἀνακουφίζονται καὶ οἱ καθ' ἑκάστην ἐκείθεν διερχόμενοι ξένοι εὐρίσκουσι φιλοξενίαν καὶ περίθαλψιν.

—Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Ἀντώνιος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ προΐσταται τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως, ὅπερ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος διένειμε δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν τμημάτων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐνδεῶν, πρὸς ἀποφυλάκισιν κρατουμένων διὰ χρεὴ πρὸς τὸ δημόσιον καὶ πρὸς περίθαλψιν ἀπόρων ἀσθενῶν δρχ. 150.000. τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Πτωχοκομείου καὶ τῶν ὑπὸ ἀνέγερσιν Ἱηροκομείου Πύργου· τοῦ ἐν Ἀμαλιάδι Καρκαυνδεῖου κληροδοτήματος, δι' οὗ ἐτησίως προικίζονται δύο ὀρφανὰ κοράσια τῆς πόλεως· διατελεῖ δὲ καὶ ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Ἀδελφάτου πρὸς προστασίαν τοῦ παιδιοῦ ἐν Πύργῳ.

—Διὰ τὴν παντελὴ ἔλλειψιν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θάσου ἡ ἀνακούφισις τῶν πενηστέρων ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου γίνεται συστάσει τοῦ σεβ. μητροπολίτου Θάσου κ. Γεωργίου ὑπὸ τῶν ταμείων τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὰς μεγάλας τοῦ ἔτους ἐορτὰς ἀναλόγως τῶν πόρων τῶν ἱερῶν ναῶν. ἅμα δὲ τῇ ἐκρήξει τῆς κοίσεως καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἡ Α. Σ. περιελθούσα μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τῆς νήσου τὴν μικρὰν ἀγορὰν τῆς ἑδρας αὐτῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων διένειμε βοηθήματα εἰς 80 περίπου ἀπόρους οἰκογενείας, συνέστησε δὲ καὶ ἄλλας ἐρατικὰς ἐπιτροπὰς εἰς τὰ λοιπὰ χωρία· τὸ αὐτὸ δ' ἐπραξεν ὁ σεβ. μητροπολίτης πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν σεισμόπαθων καὶ τῶν πλημμυροπαθῶν, προσπαθείας δὲ συντόνους καταβάλλει πρὸς ἀνασύστασιν Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος κυριῶν καὶ δεσποινίδων. Ὁ σεβ. μητροπολίτης διὰ προσωπικῆς ἐνεργείας παρὰ τῇ ἱερᾷ μονῇ Βατοπεδίου ἐπέτυχε παρὰ τῶν φιλομούσων προΐσταμένων αὐτῆς δωρεάν κτιρίου ἀξίας δραχ. 500.000 πρὸς τὴν κοινότητα Λιμένος ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σχολικὸν κτίριον, μερίμνη δ' αὐτοῦ καὶ δαπάναις τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν Θάσου διεκοσμήθη ἐσωτερικῶς ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς, ἐπίκειται δὲ καὶ ἡ μεγέθυνσις αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἀνέγερσις ναοῦ ἐν Λιμεναρίοις. Ἐπ' ἰσῆς φροντίδι τοῦ σεβ. μητρολίτου καὶ διὰ συνδρομῶν αὐτοῦ τε καὶ τῶν χριστιανῶν ἐπεσφυσάσθησαν τὰ τε κελλία καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου, γενναίως βοηθησάσης τῆς εὐτεβοῦς κυρίας Δόμνας Γρηγοριάδου, ὡς καὶ τὰ παρεκκλήσια τοῦ ἁγ. Χαρολάμπους καὶ τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐν Παναγίᾳ, ὁ ναὸς τοῦ ἁγ. Θεολόγου καὶ τὸ ἐξωκκλήσιον τοῦ Προφ. Ἡλίου ἐν Θεολογῳ, τὰ κελλία τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Μι. Καζαβητίῳ καὶ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἐν Μεγ. Καζαβητίῳ, ἐπεξετάθη δὲ καὶ διεσκευάσθη καταλλήλως ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τῆς κοινότητος Καλλιράχης καὶ ἀνηγέρθη τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγ. Χαρολάμπους ἐν τῇ κοινότητι ἁγ. Γεωργίου, διεκοσμήθη

καταλλήλως καὶ ὁ ναὸς τῆς κοινότητος Μαριῶν καὶ ἐπεσκευάσθησαν τὰ ἐτοιμόρροπα κτίρια τὰ ἀποδοθέντα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς κοινότητος Κάστρου-Λιμεναρίων ἀποφέροντα ἤδη ἱκανὸν εἰσόδημα εἰς τὸ ταμεῖον τῶν ναῶν αὐτῆς. Χάρης δ' εἰς τὰς παροτρύνσεις τοῦ σεβ. μητροπολίτου, τεθέντος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀρχῶν τῆς νήσου καὶ τῶν κατοίκων τῆς ἑδρας αὐτοῦ, λαβόντος αὐτοπροσώπως τὴν σκαπάνην καὶ τὸ πτυάριον καὶ παραδειγματίσαντος οὕτω τοὺς χριστιανούς, κατωρθώθη τῇ προθυμίᾳ πάντων συμπράξει νὰ ἀποξηρανθῶσι παντελῶς τὰ οὐχὶ εὐάριθμα ἐλᾶθι μέρει τῆς μητροπολιτικῆς ἑδρας.

—Γενομένων ἀρχιερεσιῶν τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» τῇ 25ῃ Ἰουλίου ἐ. ἔ. τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ κ. Μιχ. Γαλανοῦ ὡς Προέδρου, τοῦ αἰδ. Πρεσβυτέρου κ. Ἐμμ. Μυτιληναίου ὡς Ἀντιπροέδρου, τοῦ κ. Ἀλεξ. Τσιριντάνη, δικηγόρου, ὡς Γεν. Γραμματέως, τοῦ κ. Σωτ. Τσαμπηρά, ἐμποροῦ, ὡς Ταμίου, τοῦ κ. Διον. Πόθου, δικηγόρου, ὡς Εἰδικοῦ Γραμματέως, τοῦ κ. Βασ. Βέλλα, ὑφηγητοῦ τοῦ Παν/μίου, ὡς Ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης, καὶ τῶν κ. κ. Ἱερ. Κοτσάνη, θεολόγου, Χρ. Κεφάλαι, δικηγόρου καὶ Ἀρ. Ἀσπιδά, τελειοφοίτου τῆς Ἱατρικῆς ὡς Συμβούλων. Τὸ νέον Συμβούλιον ἐπελήφθη ἤδη τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ ἔργου τοῦ παλαιμάχου τούτου σωματείου.

—Ἡ ἐνταῦθα ἐδρεύουσα Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἀδελφότης «ὁ Ἀπ. Παῦλος» κατ' ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτῆς μετωνομάσθη, λαβοῦσα ἤδη τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀδελφότης Χριστιανῶν Ἐπιστημόνων». Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη ἀπαραίτητον πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, δεδομένου ὅτι καὶ ἄλλα σωματεία ὑπάρχουσιν φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ δὲ νέα ἐπωνυμία ἐθεωρήθη ὡς ἀνταποκρινόμενη περισσότερον πρὸς τὴν σύνθεσιν καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ σωματείου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Μελέτιος ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας μετέβη εἰς Λουτράκι πρὸς λουτροθεραπείαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Κατ' ἀνακοινωθὲν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἱερᾶς Συνόδου, αἱ κεντρικαὶ γραμμαῖ, εἰς τὰς ὁποίας συναντῶνται αἱ γνώμαι τῶν Συνοδικῶν εἶναι: «ἐπὶ παντός μὲν ζητήματος ἐκκλησιαστικοῦ ἀπορρόντος τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου νὰ διεξάγῃται συνεννόησις πρὸς τοῦτο δι' ἀλληλογραφίας μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων. Ἐφ' ὅσον δὲ ζήτημα τι ἢ ζήτηματα ἐκκλησιαστικά ἀπαιτοῦσι συνοδικὴν ἀπόφασιν μετὰ συνοδικὴν συνεδρίαν, τότε λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου θὰ διενεργῶνται τὰ ὑπὸ τῶν διατάξεων τούτων καθοριζόμενα, οὕτως ὥστε νὰ λαμβάνωνται ἀποφάσεις συμφώνως πρὸς τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου».

ΡΩΜΑ-Ι-ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Γενικὴ συνέλευσις τῶν καρδινάλιων εἰς ἣν εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ ἄμυνα τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ νόμου κατεδίκασε καὶ ἐνέγραψεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπληρορευμένων βιβλίων (Index librorum prohibitorum) τὸ σύγγραμμα τοῦ διασήμεου μοναχοῦ Alfred Loisy «Mémoires pour servir à l'histoire religieuse de notre temps» (Paris, Emille Nourry, 1930—31) ὡς καὶ πάντα τὰ μὴπω καταδικασθέντα ἔργα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως. Εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον κατεγράφη ὡς ἀπληρορευμένον καὶ τὸ ἑφ' ἑξῆς ἐκδοθὲν σύγγραμμα τοῦ διαπρεποῦς ἱταλοῦ φιλοσόφου Benedetto Croce «Storia d' Europa nel secolo diciannovesimo» (Bari, Laterza, 1932).

ΑἴΓΑΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ προσεχὲς ἔτος συμπληροῦται ἐκατονταετία τῆς λεγομένης Ὁξωφωριανῆς κινήσεως, ἀπὸ τοῦδε δ' ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν ἀρμόδιων μέτρα πρὸς ἐπέξιον αὐτῆς ἐορτασμόν. Πρὸς τοῦ τοσυνεστήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας γενικὴ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ, ἥτις καὶ καθήρτισεν ἤδη τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐορτασμοῦ, κατὰ

το οποίον προβλέπεται και σχετική έκθεση, έκδοσις βιβλιαρίων και διοργάνωσις διαλέξεων. Ἡ διηκουσα διά των φοιτητῶν τούτων ἰδέα θὰ ἦνε ἡ προαγωγή τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς κοινωνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐμμανουὴλ Μυτιληναίου. Πρεσβύτερου. Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Εἰσήγησις ἐνώπιον τοῦ Α' συνεδρίου τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι 1932. — Τοῦ αὐτοῦ. Ἐνώπιον τῆς τραγωδίας τῆς νεότητος. Ἀθῆναι 1932. — Τοῦ αὐτοῦ. Ἡ ποιησις τῶν σοφῶν τοῦ Πάσχα. Ἀθῆναι 1932. — Τοῦ αὐτοῦ. Ἀνάστασις. Ἀθῆναι 1932. — Τοῦ αὐτοῦ. Το Ἐθαγγελιον εἰς τὴν ζωὴν μας. Τεύχος Α'. Ἀθῆναι 1932. — Ὁ ἀκούρατος καὶ δοκιμαστικὸς ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ καὶ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου εὐαγγελίζεσθαι αἰδ., πρεσβύτερος κ. Μυτιληναῖος ἐν διαστήματι μικροτέρῳ τοῦ ἔτους ἔφερον εἰς φθῆς πάντα τὰ ἀντιθέτω πονήματα, προέβντα τῆλου πλουσίον ὑπὲρ τοῦ χριστιανικοῦ διαφαισμοῦ τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐθαγγελίου εἰς τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῶν ἔργων τούτων ἐστάθη τὴν δεοντολογίαν τῆς θέσεως τοῦ ἐφημερίου ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ὅλου παρεχεῖ καὶ συγκεκριμένον προγραμμα ἐργασίας· πλουσίαν δὲ κεκτημένος ὁ σ. πείσαν τὸν προβλημάτων τῆς νεολαίας, ἐν τῷ δευτέρῳ ἐστίασαν με ποῖα ἰδανικά ἀνατρέφεται ἡ νέα γενεὰ ἐν τῇ ἀπιοσκήρᾳ τῆς οἰκογενείας, τοῦ σχολείου καὶ τοῦ σημερινοῦ τύπου, προβάλλει τὸ καλλιεργητέον ἐν αὐτῇ ἰδεώδες, ὅπερ καὶ μόνον δύναται νὰ παράσχῃ περιεχόμενον καὶ σποδὸν εἰς τὴν ζωὴν, εἶνε δὲ τοῦτο ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστός. Διὰ τοῦ τρίτου γίνεται ἀποκρίσις ἐκκλησιαστικῶν θρησκευτῶν τῆς θέσεως λατρείας, μερικώτερον δὲ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν τῷ Τριῳδίου καὶ τῷ Πεντηκοσταρίῳ θαυμασίας ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Τὸ τέταρτον περιλαμβάνει κύκλον διδακτικῶν σκέψεων κεντρὸν ἔχουσιν τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου· ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ἀνεπτυχθήσαν τὰ πρακτικὰ διηρητικὰ σχεδιάσματα, ὅτινα ὁ σ. κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ ἐνεστώτος ἔτους ἤρξατο δημοσιεύον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἐπ' ἐκκλησίας κηρύγματος τῶν ἐνοριακῶν ἱερῶν καὶ πρὸς καθοδήγησιν τῶν σπουδαστῶν τῶν παρ' ἡμῖν ἱερατικῶν σχολῶν καὶ τῶν ἀρχαρίων ἐν γένει. Τὰ δύο τελευταῖα πονήματα ἀποτελοῦσιν ἐκδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος· ὁ Ἀποστ. Παῦλος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπελείπεται ἡ ἔκδοσις τοῦ καλλίστου ἐβδωμάδιου φύλλου Κυρίου, ὅπερ συγγρασόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἐμμ. Μυτιληναίου διασπεται δωρεάν.

Στέλιανος Π. Κυριακίδου. Κοσμητορὸς τῆς Φιλοσ. Σχολῆς τοῦ Πανεπ. Θεσσαλονίκης. Λόγος πανηγυρικὸς ῥηθεὶς τῇ 30 Ἰαν. 1932 ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τῶν τελειῶν ἐπὶ τῇ εορτῇ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν. Προτάσσεται προσφώνησις **Περικλέους Κ. Βιζυνοῦ** Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 1932. — Ὁ διαπρεπὴς ῥήτωρ διὰ τοῦ λόγου τούτου ἀνέλαβε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν μεγάλην διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἑλλήνων γραμμάτων σημασίαν τῆς ἑλλήν. παιδείας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὅσον ἡ εορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν δὲν εἶνε ὑπλῶς θρησκευτικὴ εορτὴ, ἀλλὰ καὶ εορτὴ τῶν ἑλλήνων γραμμάτων, ὅτινα ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τιμᾷ καὶ γραίρει ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἱεραρχῶν τούτων, συμβολίζουσα τὴν ἐν τῷ ἑλληνικῷ νόμῳ καὶ διὰ τῶν ἑλλήνων πατέρων συντελεσθεῖσαν ἐνοτητα τῆς φλογερᾶς πίστεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τημαλίου ἑλλήν. σοφίας καὶ χάριτος.

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Δημητρίου. Δρος Θ. καὶ Τ. Ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ τὰ μέσα τῆς διορθώσεως αὐτῆς. Εἰσῆγησις ἐνώπιον τοῦ Α' συνεδρίου τοῦ ἐφημερ. κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι 1932. — Ὁ πανσ. ῥήτωρ διαπιστῶν τὴν σημερινὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ χαλαρώσαν καὶ κατονόμωσαν τὰ αἰτία αὐτῆς, ἐν τέλει προτείνει τὰ πρὸς διορθώσιν τῆς καταστάσεως μέσα.

Καταστατικὸν τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Ἐνώσεως. Ἀθῆναι 1932.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὸ ὄνομα τοῦ νόμου, ἀρκούντα προσόντα ὡς πρὸς τῆς 26ης Σεπτεμβρίου ἐ. ε. ὑποβάλλουσιν ἡμῖν τὰ σχετικά πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν δι' ἐκλογῆς τῶν κενῶν θέσεων ἐντὸς ἐφημερίου τῶν ἱ. ναῶν ἁγίου Κωνσταντίνου ἐν Ἀνω Διοσίῳ (Ἀττικῇ) καὶ ἁγίου Ἀνδρέου ἐν Σκόλῳ (Ὀρεστού). Ἐν Ἀθῆναις τῇ 28ῃ Ἀυγούστου 1932. † Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

Ἱερά Ἐπισκοπὴ Πέτρας (Κοινης)

Ἡ Ἱερά Ἐπισκοπὴ Πέτρας προσκαλεῖ τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὸ ὄνομα τοῦ Νόμου 5148 ἐφ' ᾧ, 78 ἀρκούντα προσόντα, ὡς πρὸς τῆς 26ης Σεπτεμβρίου ἐ. ε. ὑποβάλλουσιν ἡμῖν τὰ σχετικά πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ διανεργηθῇ ἀνακήρυξις ὑποψηφίων ἱερέων πρὸς πληρῶσιν δι' ἐκλογῆς τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς κατονόμω, κενωθεῖσης θέσεως τοιοῦτου τῆς Ἐνορίας Ἐπάνου Χωρίου Φουρνῆς (Μεγαροβέλλου). Ἐν Νεαπολὶ τῇ 5 Ἀυγούστου 1932.

(† Σ)

Ἱερά Μητροπόλις Ἀργεῖς

Ἐχοντας τὸ ὄνομα τοῦ Νόμου 5148 ἐφ' ᾧ, 78 καὶ 98 τοῦ ὁποῦ 1 Σεπτεμβρίου 1931 Διατάγματος, περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων ἰσχυροσῶν διατάξεων καὶ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Νόμου 5199 περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ἀνω Διατάγματος, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν οργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Ἀργεῖ ἐνοριακοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (Ὀρίζομεν δὲ πρὸς ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν ὑποψηφίων μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 30 τοῦ ὁς Ἀνω Διατάγματος πιστοποιητικῶν προθεσμίαν μέχρι 30 Ἀυγούστου ἐ. ε. Τὰ διὰ τὴν θέσιν ταύτην ἀπαιτούμενα προσόντα εἶναι διπλῶς Θεολογίας. † Ὁ Ἀργεῖς Στυρείδης.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο. Δ. Ε. Π. τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Γρεβενῶν διακηρύττει καὶ ἐπιθένει εἰς πλειοψηφικὴν δημοπρασίαν ἑαρήνοι μισθώσεως οἱ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Βετούλομάντοι», Μαρκόπολη, Μπουστανία καὶ «Σουρβάλλα» χεμερινοὶ βοσκότοποι τῆς Ἱερᾶς μονῆς ἁγίου Νικάνωρος (ν. Ζάφροδης), ἐδριοσμένοι ἐντὸς τῆς κτηματικῆς περιφερείας αὐτῆς, βάσει τῶν ὁρων τῆς ἡλ' ἀριθ. 254 διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο. Δ. Ε. Π. τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Γρεβενοῖς εἰς τὸν συνηθὲς τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 18ην Σεπτεμβρίου 1932, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνώπιον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὁρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῇ Ἱερᾷ μητροπόλει Γρεβενῶν καὶ τῷ Ὑποκαταστήματι τῆς ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἐν Γρεβενοῖς. Ἐν Γρεβενοῖς τῇ 28 Ἀυγούστου 1932. Ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο. Δ. Ε. Π. τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Γρεβενῶν † Ὁ Γρεβενῶν Νικολαός.

Τὰ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν» ἐμβάσματα δεόν νὰ διασπένδωνται· Περιόδιον «Ἐκκλησία», Γραφεῖα ἱ. Συνόδου. Πᾶσι δὲ ἐπιστολὴ ἀφοσῶσα εἰς τὸν συνταξιν δεόν νὰ διασπένδωνται. Γραφεῖα «Ἐκκλησίας», Ἀρχιεπισκοπῆς.